FRAGMENTA IOANNEA
TIBETOLOGICA

Kandžur a Tandžur

Tibetský buddhistický kánon

The Kanjur and the Tanjur

Tibetan Buddhist Canon

Josef KOLMAŠ

Praha

Obr. 1 Část Kandžuru a Tandžuru ve sbírkách Tibetské knihovny Orientálního ústavu v Praze.

Fig. 1 Part of Kanjur and Tanjur in the collections of the Tibetan Library of the Oriental Institute in Prague.

Kolmaš J. (2013): Kandžur a Tandžur. - Tibetský buddhistický kánon. - Fragm. Ioann. Collecta 20: 79-118.

ČÁST I. - Indický buddhismus, tvorba jeho kánonu. - Pálijská Tripitaka. - Překládání a překlady buddhistického kánonu do čínštiny, tibetštiny, mongolštiny. Jazykové problémy s tím spojené. - Čínský buddhistický kánon (Tripitaka) San-cang-ťing, vydání a katalogy. - Čínská Tripitaka v Koreji, Japonsku a Vietnamu. - Čínská Tripitaka v anglickém překladu. - ČÁST II. - Tibetský buddhistický kánon, jeho tvorba. - Kandžur. - Tandžur. - Jejich vnitřní uspořádání, tištěná vydání, katalogy. - Mongolský Kandžur a Tandžur. - ČÁST III. - Utříděná bibliografie Čínského a Tibetského kánonu.

Klíčová slova: Pálijský kánon. - Překlady buddhistického kánonu do čínštiny, tibetštiny a mongolštiny. - Čínská Tripitaka (*San-cang-ťing*), její vydání a katalogy. - *San-cang-ťing* v Koreji, Japonsku, Vietnam a v anglickém překladu. - Tibetský buddhistický kánon Kandžur a Tandžur. - Mongolský Kandžur a Tandžur. - Utříděná bibliografie Čínského a Tibetského kánonu.

Kolmaš J. (2013): The Kanjur and the Tanjur - Tibetan Buddhist Canon. – Fragm. Ioann. Collecta 20: 79-118.

PART I. - Indian Buddhism, its canon. - The Pali Tripitaka. - Translating Buddhist Tripitaka into Chinese, Tibetan, Mongolian. - Chinese Buddhist canon *Sanzangjing,* editions, catalogues. - *Sanzangjing* in Korea, Japan, Vietnam and in English translation. - PART II. - Tibetan Buddhist canon. - The Kanjur. - The Tanjur. - Inner arrangements, printed editions, catalogues. - Mongolian Kanjur and Tanjur. - PART III. - Classified bibliography of Chinese and Tibetan Buddhist canon.

Keywords: The Pali Tripitaka. - Buddhist canon in the Chinese, Tibetan and Mongolian translations. - Editions and catalogues of the Chinese *Sanzangjing*. - The Chinese Tripitaka in Korea, Japan, Vietnam and in English translation. - Tibetan Buddhist canon. - The Kanjur. - The Tanjur. - Mongolian Kanjur and Tanjur. - Classified bibliography of Chinese and Tibetan canon.

OBSAH

ČÁT I. BUDDHISTICKÝ KÁNON

1. Tvorba buddhistického kánonu 81
2. Pálijský kánon 83
3. Mahájánské svaté knihy 84
4. Překládání a překlady buddhistického kánonu 84
5. Tvorba a rozšíření Čínské Tripitaky 85
6. Čínská vydání a katalogy Čínské Tripitaky 86
7. Čínská Tripitaka v Koreji, Japonsku a Vietnamu 88
8. Překladatelský projekt století - Čínská Tripitaka v anglickém překladu 91

ČÁST II. TIBETSKÝ BUDDHISTICKÝ KÁNON

1. Buddhismus v Tibetu 92
2. Tibetský buddhistický kánon 93
3. Kandžur 94
4. Tandžur 95
5. Vnitřní uspořádání Kandžuru a Tandžuru 95
6. Tištěná vydání Kandžuru a Tandžuru 96
7. Mandžuský a Tangutský Kandžur a Tandžur 99
8. Mongolský Kandžur a Tandžur 99
9. Bönpoistický kánon 100

ČÁST III. VÝBĚR Z LITERATURY DOMÁCÍ I CIZÍ K TEMATU BUDDHISMU A BUDDHISTICKÉHO KÁNONU

Zkratky 101
A. Obecně k buddhismu a buddhistickému kánonu v zemích Jižní a Východní Asie 101
1. Obecně k tvorbě a překládání kánonu 105
2. Čínský buddhistický kánon 106
3. Čínská vydání a katalogy Čínské Tripitaky 106
4. Buddhistický kánon a jeho katalogy v Koreji 107
5. Buddhistický kánon a jeho katalogy v Japonsku 107
6. Čínská Tripitaka v anglickém překladu 108

B. Obecně k Tibetu a tibetskému buddhistickému kánonu 108
1. Tibetský buddhistický kánon 110
2. Kandžur 112
3. Tandžur 116
4. Derge - klášter a tiskárna 117
5. Mongolský Kandžur a Tandžur 118
6. Mandžuský a Tangutský Kandžur a Tandžur 118

ČÁST I.

BUDDHISTICKÝ KÁNON

1. Tvorba buddhistického kánonu

Buddhismus představuje jedno z velkých světových filozofických a náboženských učení, jež dala lidstvu Indie. Dnes je rozšířen zejména v zemích jižní, jihovýchodní a východní Asie, ale má své stoupence i v zemích Evropy a v USA. Odhaduje se, že se k němu hlásí na půl miliardy lidí.

Tak jako mají křesťané svoji Bibli (knihy Starého a Nového zákona), židé knihy Starého zákona a Talmud, muslimové Korán, konfuciánci své *S'-šu* 四書"Čtyři knihy" a *Wu-ťing* 五經 "Pět klasiků", taoisté svůj *Tao-cang* 道藏, má i buddhismus svoje svaté knihy. Ty mu vtiskují jeho nezaměnitelný ráz a po více než 2000 let také napomáhají šíření a uchovávání Buddhova učení.

Jak vznikla svatá písma buddhistů, jak se formovala v kánon a jak byl tento kánon přijímán a tradován v zemích, kde je dnes buddhismus rozšířený.[1]

[1] Podrobněji o buddhistických svatých písmech, jejich vzniku, překladech atd. viz kupř. Helmuth von Glasenapp, Die heiligen Schriften der Buddhisten (Die Pali-Literatur und die Sanskrit-Literatur). *In: Die Literaturen Indiens* (Stuttgart 1961). - Günter Lanczkowski, *Sacred Writtings. A Guide to the Literature of Religions* (London 1961; překlad z německého originálu *Heilige Schhriften*, Zürich - Wien 1956). - *The Sacred Texts of Buddhism* (Catalogue of an Exhibition held at the J. B. Chifley Building of the University Library on the occasion of the 28th International Congress of Orientalists, Canberra 6-12 January 1971), Canberra 1971 (strojopis, rozmnoženo). - Günter Grönbold, *Der buddhistische Kanon. Eine Bibliographie* (Wiesbaden 1984). - *Fo-kuang* I, pp. 893-900 (kánon) a pp. 900-902 (katalogy). - Yasuhiro Sueki, *Bibliographical Sources for Buddhist Studies* (2008), pp. 1-42 ("Buddhist Sanskrit Texts") a 347-386 ("General Bibliography of Buddhist Studies") -- Dobrý úvod do buddhistických textů představuje kniha Edwarda Conze (ed.), *Buddhist Texts through the Ages* (Oxford 1954). -- O překladech mahájánových textů do hlavních evropských jazyků a o jejich vydáních informuje např. Richard Gard, *Buddhist Text Information.* The Institute for Advanced Studies of World Religions (New York 1974). - Peter Pfandt,

Jedním z důvodů, proč bráhmani neuznávali Siddhárthu Gautamu, zvaného Buddha (asi 560-480 př. Kr.), bylo, že upíral hinduistickým posvátným védám cenu zjevené pravdy. A přesto ani Buddha nedokázal zabránit tomu, aby jeho stoupenci nezačali po Mistrově smrti shromažďovat jeho slova a zaznamenávat je pro budoucnost. A čím víc byl Buddha postupem doby zbožšťován, tím víc jeho výroky nabývaly podoby posvátných textů a knihy, které tyto kanonizované texty obsahovaly, se stávaly předmětem nábožné úcty.

Buddha po svém duchovním "procitnutí" - bódhi, když mu bylo 35 let, pronesl ve Váránasí své slavné první kázání, v němž vyložil své "Čtyři ušlechtilé pravdy" - o strasti, jejím původu, zničení a cestě vedoucí k jejímu zničení.

Buddhovo učení, jehož hlavními morálními a etickými zásadami jsou soucítění s živými tvory; kráčení po "osmidílné stezce" (árjáštángamárga), to jest podle mahájány 1. pochopení Buddhova "těla dharmy" (dharmakája), 2. prohlédnutí falešných představ a potlačení bludů, 3. uvědomění o nadřazenosti věcí a jevů nad jazykem a řečí, 4. zdržení se všeho, co přináší karmanové plody, 5. pochopení, že věci a jevy jsou bez počátku a bez konce, 6. zbavení se všech tužeb, chtíčů a choutek i lnutí a lpění, 7. uvědomění si svého postavení v prostoru a v čase a 8. dokonalý útlum myšlení a tvorby názorů; přidržování se "pěti zásad" (1. neubližovat ničemu živému, 2. nekrást, 3. nesmilnit, 4. nelhat, 5. nepožívat opojné látky a nápoje); vzájemná snášenlivost a láska; úcta k rodičům a starším lidem; trpělivost a laskavost; úsilí o vymanění se z koloběhů opakujících se zrození a dosažení nirvány - získalo Buddhovi záhy mnoho stoupenců a on je rozeslal na všechny strany, aby jeho učení šířili dál. Ale trvalo bezmála 400 let, než byly zásady jeho učení poprvé písemně zaznamenány.[2]

Tak na 1. buddhistickém koncilu konaném v Rádžagrze krátce po Buddhově skonu jeho oblíbený žák Ánanda, vyznačující se fenomenální pamětí, odrecitoval zpaměti celou řadu Mistrových kázání (časem se mezi buddhistickými mnichy vyvinula dokonce zvláštní kategorie "recitátorů" - bhánaků, specializujících se na memorování určitých náboženských textů).

Podle podání, které máme zachováno v čínském překladu *Kášjapasangíti-sútře* z 2. stol. po Kr., trval prý první koncil několik měsíců a jeho účastníci se všemožně snažili vzpomenout si na přesné znění Buddhových slov, aby mohla být bezchybně zaznamenána pro příští generace. Na tomto koncilu vznikl pravděpodobně již jakýsi prvotní "kánon", první utřídění a sestavení Buddhova učení do dvou sbírek, nazvaných Suttapitaka (v sanskrtu Sútrapitaka, "Koš věrouky") a Vinajapitaka ("Koš disciplíny").

Třetí koncil, konaný v Pátaliputře za časů krále Ašóky v 3. stol. př. Kr., prohlásil učení **théravádinů** (sanskrtsky sthaviravádinů, tj. stoupenců "učení starších") za jedině správné. Na tomto církevním sněmu přibyl také k oběma dosavadním souborům svatých knih Suttapitace a Vinajapitace soubor třetí - Abhidhammapitaka (sanskrtsky Abhidharmapitaka, "Koš scholastiky"), představující komentáře objasňující filozofický obsah Buddhovy nauky.

Pro celou takto tvořenou sbírku se časem vžil souhrnný název **Tipitaka** (sanskrtsky **Tripitaka**, tj. "Tři koše, Trojkoší"). Podle buddhistické tradice provedl její definitivní redakci 4. koncil, svolaný kúšánským vládcem a horlivým buddhistou Kaniškou (1.-2. stol. po Kr.).

Mahayana Texts Translated into Western Languages. A Bibliographical Guide (Köln 1983). - Dále viz též Yasuhiro, 1-3 ("Buddhist Texts in General"), 4-42 ("Buddhist Sanskrit Texts"), 347-386 ("General Bibliography of Buddhist Studies"), 387-399 a 467-602 ("Indian and Buddhist Studies").

[2] Blíže o Buddhově nauce viz kupř. T. W. Rhys Davids, *Buddhism: being A Sketch of the Life and Teachings of Gautama, the Buddha* (London 1882). - S. Beal, *Buddhism in China* (London 1884). - H. Hackmann, *Buddhism as a Religion: Its Historical Development and Its Present Conditions* (Probsthain 1910). - K. L. Reichelt, *Truth and Tradition in Chinese Buddhism* (Shanghai 1934). - V. Lesný, *Buddhismus* (Praha 1948). - Kenneth K. S. Ch'en, *Buddhism in China. A Historical Survey* (Princeton, N. J. 1964). - E. Conze, *Buddhism. Its Essence and Development* (Oxford 1957). - E. Conze, *Stručné dějiny buddhismu* (Brno 1997). - V. Miltner, *Vznik a vývoj buddhismu* (Praha 2001, 2012) a další.

Tento panovník prý rovněž nařídil, aby texty kánonu byly vyryty do měděných desek a ty uloženy do zvláštních schrán (dosud se je archeologům nepodařilo nalézt).

Učení školy théraváda, většinou známější pod názvem **hínajána** ("malá cesta" či "malý vůz"), jak je později pohrdlivě označili mahájánisté (stoupenci mahájány, "velké cesty" či "velkého vozu"), je dnes rozšířeno především na Cejlonu (Šrí Lanka) a v dalších zemích jihovýchodní Asie - v Barmě (Myanmar), Thajsku, Kambodži, Laosu a Vietnamu. Odtud také někdy jeho název "jižní buddhismus".

2. Pálijský kánon

Toto učení máme zachováno v tzv. **Pálijském kánonu**, nazývaném tak proto, že jeho texty byly už někdy v první polovině 1. století př. Kr. zapsány v jazyce páli, kterým se mluvilo na území střední Indie (dnešní Madhjapradéš).[3]

Pálijský kánon tvoří tradiční "Tři koše" a po staletí byl znám pouze v rukopisech psaných nejrůznějšími písmy.[4]

S prvními tisky Pálijského kánonu se setkáváme teprve od konce 19. století.[5] V Siamu (Thajsku) vyšel kánon moderním tiskem v letech 1925-28 (45 svazků);[6] v Barmě vyšel kánon v barmském písmu tiskem poprvé v roce 1900 (38 svazků) a rovněž za ním následovalo několik vydání dalších.[7] Obdobně známe vydání Pálijského kánonu v písmu dévanágarí[8] a dále v písmu a překladu sinhalském,[9] khmerském[10] a laoském.[11]

Zvláštní zmínku v této souvislosti si zaslouží vydávání jednotlivých textů Pálijského kánonu v přepise do latinky, které od roku 1882 zabezpečuje v mezinárodní spolupráci londýnská Pali Text Society, vydávající od roku 1909 též jejich anglické překlady.[12] Vybrané texty Pálijského kánonu jsou dostupné též v překladech hindském (Sárnáth 1933),[13] francouzském (Paříž 1949),[14] italském (Torino 1967)[15] a celý kánon pak v překladu japonském (Tokio 1936-41).[16] Z moderních katalogů Pálijského kánonu viz např. *A Critical Pali Dictionary* (Copenhagen 1924-1948, Vol. 1, pp. 37-51). - Giuseppina Borsani, *Prospetti e indice del Tipitaka* (Milano 1942; Universita cattolica del Sacro cuore, Saggi e ricerche, Ser. 12, Vol. 1). - A. P. Buddhadatta, *Tripitakasúciya* (Colombo 1953). - A. C. March - I. B. Horner, An Analysis of the Pali Canon. *In:* Christmas Humphreys (ed.), *A Buddhist Students*

[3] Dosud se však vedou spory o tom, zda pálijština představuje ten jazyk, kterým mluvil sám Buddha, a texty v něm psané reprezentují *ipsissima verba* Mistrova. Buddha, jak víme, se po většinu života zdržoval v Magadhsku (zhruba dnešní Bihár) a magadhštinou také pravděpodobně hovořil, a tak se zdá, že i první zápisy jeho slov byly nejspíš v tomto jazyce.

[4] Nejobvyklejším materiálem, na který se psalo, byly usušené palmové listy obdélníkového tvaru, zpravidla s otvorem uprostřed sloužícím k provlečení šňůrky držící jednotlivé volné listy pohromadě.

[5] Souhrnně o vydáních Pálijského kánonu v latinském písmu, písmu dévanágarí a v písmech sinhalském, barmském, thajském, khmerském, laoském a v překladech hindském a japonském viz Grönbold 1984, 21-23; Yasuhiro, 43-72 ("Pali and Related Buddhist Texts"), 428-432 ("Pali Buddhist Studies").

[6] Vzorová edice Pálijského kánonu v thajském písmu, *Syámaratthassa Tipitakam,* představující třetí reprint původního vydání, je z let 1925-28 (Bangkok). Nový tisk v 45 svazcích je z let 1955-60.

[7] Poslední vydání v barmském písmu, *Chatthasangíti-pitakam* (Rangoon 1956-72), připravené k příležitosti 2500. výročí Buddhovy smrti, čítá 40 svazků.

[8] *Nálandá-dévanágarí-páli-granthamálá* (Patna 1956-61), 41 svazků. Představuje koordinované vydání textu, založeného na různých tištěných vydáních v písmu latinském, sinhalském, barmském a thajském.

[9] *Buddha-džajanti-tripitaka-granthamálá* (Colombo 1957), obsahuje pálijský text v transliteraci a sinhalském překladu.

[10] *Brah Traipitaka pálí* (Phnom Penh 1931-69), pálijský text v transliteraci do khmerského písma a v překladu do khmerštiny (110 svazků).

[11] *Tripitaka* (Vientiane 1957) v písmu tham (3 svazky).

[12] *Pali Text Society* (London), "Text Series" (od roku 1882) a "Translation Series" (od roku 1909). - Další anglické překlady jednotlivých děl Pálijského kánonu vycházely též v řadě *Sacred Books of the Buddhists* (London 1895-).

[13] Ráhula Sánkrtjájana, *Mahábódhi-granthamálá* (Sárnáth 1933), hindský překlad (vyšel pouze sv. 2 a sv. 3).

[14] *Canon bouddhique Páli (Tipitaka)*. Texte et traduction par Jules Bloch - Jean Filliozat - Louis Renou (Paris 1949-), pálijský text podle khmerského vydání (viz výše, pozn. 10), doplněný francouzským překladem.

[15] *Canone Buddhista* (Torino 1967-) v řadě Classici delle religioni, 3.

[16] J. Takakusu - H. Ui - G. Ono (eds.), *Nanden Daizókjó* (Tokyo 1936-41), 65 svazků. - Rejstřík k tomuto nejrozsáhlejšímu překladu Pálijského kánonu do cizího jazyka sestavil Mizuno Kógen, *Nanden Daizókjó sósakuin*, 1 a 2 (Tokyo 1949-61).

Manual (London 1956, pp. 193-243). - Helmuth Hecker, *Der Pali-Kanon. Ein Wegweiser durch Aufbau und deutsche Übersetzungen der heiligen Schriften des Buddhismus* (Hamburg 1965, Horae subsciviae philosopiae, 1). - Russell Webb, *An Analysis of the Pali Canon. Being the Buddhist Scriptures of the Theravada School*. *Wih a bibliography* (Kandy 1975).

3. Mahájánské svaté knihy

Zatímco théraváda (hínajána) představuje v buddhismu původní, spíše konzervativní směr, kladoucí důraz především na mnišskou formu života a dosahování individuální svatosti (tzv. arhatství), **mahájána** ("velká cesta" či "velký vůz"), která se vyvinula z učení školy mahásanghiků, později rozšířeného o prvky dalšího doktrinálního vývoje a naukové systemizace včetně přijetí tantrických (vadžrajánových) a jiných esoterických soustav a praktik, představuje v buddhismu směr pozdější, více progresivní. Mahájána odmítá asketismus, je spíše náboženstvím laiků a svůj hlavní cíl vidí v tzv. bódhisattvovství, tj. hromadění zásluh v práci pro dobro druhých, v napomáhání bližním k vysvobození.

Protože učení mahájány bylo rozšířeno povětšině v severní Indii, odkud později proniklo také do střední Asie, do Číny (a odtud do Koreje a přes ni do Japonska) a do Tibetu (a odtud k Mongolům), bývá také někdy označováno jako "severní buddhismus".

Mahájánské svaté knihy, psané většinou sanskrtem (ovšem dosti již vzdáleném od čistého sanskrtu indických bráhmanů a proto se mu také někdy říká "hybridní sanskrt"), nebyly, zdá se, nikdy uspořádány do samostatného kánonu. Jednotlivá sanskrtská mahájánská díla označujeme sice ze zvyku jako Tripitaková, avšak sbírku jako takovou nemáme nikde doloženu.

Vydávání jednotlivých zachovaných či rekonstruovaných sanskrtských buddhistických textů se v nové době jako první ujali vydavatelé slavné edice *Bibliotheca Buddhica*, vycházející v Petrohradu (později Leningradu) od roku 1897.[17]

Sanskrtské buddhistické texty z rukopisných nálezů v Gilgitu v dnešním Pákistánu vyšly péčí International Academy of Indian Culture v New Delhi v letech 1959-74 (10 svazků).[18] Obdobné texty z rukopisných nálezů v Turfanu (Tchu-lu-fan 吐魯番) v Čínském Turkestánu, uložené v Berlíně, vydávalo od roku 1955 nakladatelství Akademie věd NDR.[19]

4. Překládání a překlady buddhistického kánonu

Buddhismus na své staleté pouti po širých prostorách Asie od Turkestánu na západě po Japonsko na východě, od Mongolska na severu po Bali v Indonésii na jihu, začínal zpravidla vedle slova živého, které zprostředkovávali horliví indičtí šiřitelé této nauky, také slovem psaným, o něž dbali neméně pohotoví překladatelé. A tak dnes máme buddhistické texty přeloženy do řady asijských jazyků včetně dnes již vymřelé chotanštiny, sogdštiny, tocharštiny a tangutštiny. S vymizením buddhismu z indické půdy jako důsledku muslimského vpádu ve 12. století, kdy byla také většina sanskrtských buddhistických textů v Indii nadobro ztracena, nabyly jejich překlady v neindických jazycích obzvlášť velkého významu. Pokud dnes o většině původních sanskrtských buddhistických textů vůbec něco víme, pak pouze díky jejich dochovaným překladům do čínštiny, případně do tibetštiny.

---

[17] *Bibliotheca Buddhica*. St. Petersburg/Petrograd/Leningrad 1897- (reprint, Osnabrück 1970).

[18] Dutt, Nalinaksha (ed.), *Gilgit Manuscripts,* Srinagar 1939 (Kashmir Series of Texts and Studies, 71; do roku 1959 vyšly 4 svazky rozdělené do 9 částí). - *Buddhist Sanskrit Texts* (Darbhanga 1958-). - Raghu Vira - Lokesh Chandra (eds.), *Gilgit Buddhist Manuscripts* (Facsimile edition), Parts 1-10, New Delhi 1959-74 (*ŚPS*, 10).

[19] *Sanskrittexte aus den Turfanfunden*, Berlin 1955-. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Institut für Orientforschung. Veröffentlichung 22- (včetně textů nekanonických). - Podrobněji k tvorbě buddhistického kánonu na půdě Indie viz Kolmaš 1995, Tripitaka neboli "Tři koše" svatých knih, str. 11-18.

Znajíce či alespoň tušíce množství a velikost problémů provázejících tuto práci, můžeme snáze chápat a oceňovat obdobné překladatelské aktivity, uskutečňované v případě "buddhistické bible" - Tripitaky, arci na nepoměrně rozlehlejším teritoriu, v průběhu mnohem delšího časového období a při pořizování překladů z a do typologicky tak odlišných a rozmanitých jazyků a písem, jako je výchozí jazyk sanskrt či páli a cílové jazyky čínština, tibetština či mongolština (a také např. zaniklá tangutština) a další.

Druhou stránku tohoto procesu představovala skutečnost, že mahájánový buddhismus na své pouti staletími po rozsáhlých, jazykově, historicky a kulturně odlišných oblastech střední a východní Asie do sebe vstřebával cizí naukové elementy, čímž se jednak vnitřně obohacoval, "aktualizoval", jednak do jisté míry odkláněl od svého původního doktrinálního základu. Nově se vytvářející kánon severních buddhistů v Číně a v Tibetu, tvořený vedle překladů buddhistických děl indických, představujících i nadále trvalý základ, zahrnoval také pozdější původní tvorbu domácích autorů a doznal tak, v porovnání s Pálijským kánonem jižních buddhistů, značných změn v obsahu, rozsahu i uspořádání.

Seznáme-li výsledky tohoto dnes již sotva představitelného úsilí, totiž překlady neobyčejně početných, rozsáhlých a obsahově obtížných kanonických textů, několikanásobně rozsáhlejších nežli jsou svaté knihy ostatních světových náboženství, staneme v úžasu nad silou ideje, která kdysi vedla lidi do této práce, ke zmáhání nepředstavitelných jazykových a jiných obtíží. Těm průkopníkům chyběla totiž jakákoli soustavná jazyková a translatologická průprava, neměli potřebné dvoujazyčné ani výkladové slovníky, nebyla ještě vypracována a kodifikována odborná terminologie atd. Rovněž i materiální podmínky pro jejich práci měly daleko do ideálního stavu.

Tato překladatelská aktivita, uskutečňovaná mnoha generacemi většinou neznámých jednotlivců, představuje jedinečný doklad pozoruhodného vzepětí a neúnavnosti lidského ducha, člověčí touhy po poznání, ba přímo honby za ním, jakož i soustavného úsilí o zdokonalování již dosaženého, jak dosvědčuje opakované překládání jedněch a týchž textů, jednou již přeložených.[20]

5. Tvorba a rozšíření Čínské Tripitaky

Reprezentantem kanonických textů "severního buddhismu" je **San-cang-ťing** 三藏經 ("Tři sbírky klasických knih"), respektive **Ta-cang-ťing** 大藏經 ("Velká sbírka klasických knih").

V Číně, kam se buddhismus dostal již v 1. století po Kr., existovalo v sídelním městě Luo-jangu 洛陽 jakési buddhistické překladatelské středisko, ve kterém působila již celá řada domácích buddhistů, pomáhajících cizím věrozvěstům s překlady. S povolením zakládat v Číně buddhistické klášterní komunity (roku 355) se vytvořily téměř ideální podmínky ke studiu a překládání súter. Velkého rozmachu pak tato činnost dosáhla zejména ve 2. polovině prvního tisíciletí, jmenovitě za vlády dynastie Tchang 唐 (618-907), a ani v dalších stoletích tato aktivita neustávala.

Při vlastním procesu překládání se provozovala svérázná týmová práce: na jedné straně indičtí nebo středoasijští pandité, na druhé straně jim po boku stojící místní buddhističtí konvertité. Vzhledem k diametrální odlišnosti výchozího a cílového jazyka - sanskrtu a čínštiny - nemohlo při této práci nikdy jít o mechanický překlad *ad verbum*, nýbrž spíše o tvůrčí vystižení hlavního smyslu překládaného textu *ad sensum*. Při tom bylo nutno vytvářet doslova za pochodu v čínštině neexistující specifickou buddhistickou terminologii. Postupovalo se zpravidla tak, že specifické termíny sanskrtské se: a/ buďto foneticky

[20] K problematice překládání a překladů buddhistického kánonu viz Kolmaš 1997, Překládání buddhistických súter (Fenomén sociokulturního přenosu), *Nový Orient* 52 (1997), čís. 2, str. 64-67.

přepisovaly čínskými znaky, např. Ánanda - *A-nan* 阿難, bódhi - *pchu-tchi* 菩提, dharma - *ta-mo* 幸磨 apod.; b/ nebo se pro ně vytvářely čínské novotvary, např. *tchien-kung* 天宮 ("sídlo bohů") pro sanskrtské dévalóka, *siao-čcheng* 小乘 ("malý vůz") pro hínajána, *san-pao* 三寶 ("tři klenoty") pro Triratna atd.

Souběžně s překládáním súter (a také s vlastní buddhistickou tvorbou) se realizovaly od samého počátku také objevné cesty čínských buddhistických mnichů k posvátným místům Buddhova pozemského života v Indii, což představovalo zcela nový jev v dosud izolované, sebestředné čínské společnosti. Velkým kulturním přínosem těchto cest bylo zeměpisné objevování a poznávání cizích krajů (cestou z Číny do Indie a zpět, ať po souši, či po moři) a po návratu pak ukládání získaných poznatků do cestopisů, poskytujcích domácímu prostředí nové, autentické informace.

Výkony mnichů Fa-siena 法顯 (na cestách 399-413),[21] Süan-canga 玄奘 (629-645)[22] a I-ťinga 義淨 (671-695)[23] nejen že nesmírně obohatily v Číně dosud prakticky neexistující literární žánr - cestopisnou literaturu, nýbrž trvale podněcovaly zájem o další cesty do Indie a zemí jihovýchodní Asie a tento zájem se v Číně udržoval s větší či menší intenzitou prakticky po všechna následující staletí.

6. Čínská vydání a katalogy Čínské Tripitaky

Čínští buddhisté vypočítávají několik desítek různých vydání a soupisů titulů Čínské Tripitaky, a to jak v Číně (včetně na Tchaj-wanu), tak v Koreji a v Japonsku.

Z doby dynastie PŘEDNÍ ČCHIN (Čchien Čchin 前秦 (351-394) v tzv. období Šestnácti států - Š'-liou kuo 十六國(304-439) - se jako první soupis do čínštiny přeložených buddhistických textů uvádí Tao-anův 道安 (314-385) *Cung-li čung-ťing mu-lu* 綜理眾經目錄 z roku 374.

Z doby dynastie LIANG 梁 (502-557) v období tzv. Jižních dynastií - Nan-čchao 南朝 (420-589) – následoval Seng-jouův 僧祐 katalog *Čchu San-cang ťi-ťi* 出三藏記集 z roku 520, obsahující soupis buddhistických textů přeložených do čínštiny mezi roky 67 až 520 po Kr.

Z doby dynastie SUEJ 隋 (581-618) se uvádějí tři katalogy: 1/ Fa-ťingův 法經 sedmisvazkový *Suej čung-ťing mu-lu* 隋眾經目錄 z roku 594; 2/ Fej Čchang-fangův 費長房 patnáctisvazkový *Li-taj San-pao ťi* 歷代三寶紀 z roku 597; a 3/ Jen-cungův 彥琮 pětisvazkový *Suej čung-ťing mu-lu* z roku 602.

Z doby dnastie TCHANG (618-907) jsou to: 1/ Tao-süanův 道宣 šestnáctisvazkový katalog *Ta Tchang nej-tien lu* 大唐內典錄 z roku 664; 2/ Ťing-majův 靖邁 čtyřsvazkový *Ku-ťin i-ťing tchu-ťi* 古今譯經圖紀, přibližně z roku 664; 3/ Ming-čchüanův 明佺 *Wu Čou kchan-ting čung-ťing mu-lu* 武周刊定眾經目錄 z roku 695; 4/ Č'-šengův 智昇 *Kchaj-jüan š'-ťiao lu* 開元釋教錄, zkráceně zvaný *Kchaj-jüan-lu*, z roku 730; a 5/ Jüan-čaoův 圓照 třicetisvazkový *Čen-jüan sin-ting š'-ťiao mu-lu* 真元新定釋教目錄 z roku 800.

Z doby dynastie SEVERNÍ SUNG (Pej Sung 北宋 (960-1127) je to kánon *Kchaj-pao-cang* 開寶藏, vytištěný v Čcheng-tu 成都 ve 4. roce éry Kchaj-pao (968-976) císaře Tchaj-cua 太祖 (960-976), tj. v roce 971. Protože katalog vznikl v provincii S'-čchuan 四川, je

[21] Fa-sien, *Zápisky o buddhistických zemích.* Z čínštiny přel. Josef Kolmaš. Odeon, Praha 1972 (reprint, Aurora, Praha 1995, Edice světových autorů, sv. 2).
[22] Süan-cang, *Zápisky o západních krajinách za Velkých Tchangů*. Z čínštiny přel. Josef Kolmaš. Academia, Praha 2002.
[23] Josef Kolmaš, I-ťing a jeho cesta do zemí Jižního moře a do Indie (671-695). *In: Fragmenta Ioannea Collecta* (Svatý Jan pod Skalou) 16 (2012), str. 33-68.

někdy zván též *Šu-pan* 蜀版 či *Šu-pen* 蜀本, "S'čchuanské vydání", obsahující 5048 děl. Jedná se o první xylograficky tištěný kánon v Číně, který byl později nejednou reprodukován.

Dále je to Chuaj-ťingův 惟淨 *Tchien-šeng š'-ťiao cung-lu* 天聖釋教總錄z roku 1027. Tchien-šeng je císařská éra 1023-1032 císaře Žen-cunga 仁宗 (1023-1063).

Z doby Kitanské (Čchi-tan 契丹) dynastie LIAO 遼 (907-1125) pochází kánon *Čchi-tan-cang* 契丹藏, zvaný též *Liao-pen* 遼本, "Liaoské vydání", z doby kitanského císaře Sing-cunga 興宗 (1031-1055), vytvořený mezi roky 1031-1064.

Z doby Severní Sung jsou to ještě: 1/ kánon *Čchung-ning wan-šou ta-cang* 崇寧萬壽大藏, vytištěný ve Fu-čou 福州 mezi roky 1080-1103/4 (s dodatky z let 1172/76) a čítající 595 svazků (*ťüan* 卷); 2/ kánon *Pchi-lu-cang* 毘盧藏 o 567 svazcích, vytištěný ve Fu-čou v letech 1112-1148 (nebo 1115-1150, s dodatky z roku 1172); 3/ kánon *S'-čchi Jüan-ťüe-cang* 思溪圓覺藏 v 548 svazcích, vytištěný v Chu-čou 湖州 v Če-ťiangu 浙江 v letech 1126-1132.

Z doby dynastie ŤIN 金 (1115-1234) pochází kánon *Ťin-cang* 金藏, zvaný též *Čao-čcheng cang-pen* 趙城藏本, z let 1148-1173.

Z doby dynastie JIŽNÍ SUNG (Nan Sung 南宋, 1127-1279) je to kánon *S'-čchi C'-fu-cang* 思溪資福藏, zvaný též *Ťin Čao-čcheng-cang* 金趙城藏, z Chu-čou o 599 svazcích s 5740 díly z let 1237-1252 (podle jiných z let 1125-1275/6).

Na přelomu dynastií Sung a JÜAN 元 je to kánon *Ťi-ša-cang* 磧砂藏 o 593 svazcích obsahujících 1532 děl, z let 1231-1322, vytištěný v Su-čou 蘇州 v Ťiang-su 江蘇, později reprintovaný v Šanghaji v letech 1931-1936 (a také na Tchaj-wanu).

Z doby mongolské dynastie JÜAN (1271-1368) pocházejí dva kánony: 1/ *Chung-fa-cang* 弘法藏 obsahující 1654 děl, vytištěný v letech 1277-1294 v Pekingu; a dva katalogy: 2/ *Pchu-ning-cang* 普寧藏, zvaný též *Jüan-cang* 元藏, v 587 svazcích, vytištěný v Chang-čou 杭州 mezi roky 1278-1294; 3/ desetisvazkový *Č'-jüan fa-pao kchan-tchung cung-lu* 至元法寶勘同總錄 se 1440 díly, zkráceně zvaný *Č'-jüan-lu* 至元錄, autora Čching Ťi-sianga 慶吉祥 z let 1285-1287; 4/ Wang Kuův 王古 desetisvazkový *Ta-cang šeng-ťiao fa-pao piao-mu* 大藏聖教法寶標目 z roku 1306.

Z doby dynastie MING 明 (1368-1644) pochází osm kánonů: 1/ kánon *Nan-cang* 南藏 z let 1368/72-1398/1403, vydaný v Nankingu a podle názvu císařské éry Chung-wu 洪武 (1402) mingského císaře Čcheng-cua 成祖 (1402-1424) zvaný buďto *Chung-wu Nan-cang* 洪武南藏, nebo podle císařské éry Jung-le 永樂 (1403-1424) téhož císaře *Jung-le Nan-cang* 永樂南藏; 2/ *Pej-cang* 北藏, vydaný v Pekingu v letech 1402/10-1424/40; 3/ *Wu-lin-cang* 武林藏, zvaný též *Čao-čching-cang* 昭慶藏 anebo *Ťia-ťing-cang* 嘉靖藏 podle císařské éry císaře Š'-cunga 世宗 (1522-1566) z let 1522-1566; 4/ *Wan-li-pen* 萬曆本, podle císařské éry Wan-li (1573-1620) císaře Šen-cunga 神宗 (1573-1620); 5/ kánon *Leng-jen-s' pan* 楞嚴寺版 z let 1589-ca. 1620; 6/ katalog *Ta Ming San-cang šeng-ťiao mu-lu* 大明三藏聖教目錄 je z roku 1600; na kánon navazují dvě pokračování: 7/ *Sü-cang* 續藏 z roku 1666; a 8/ *Jou Sü-cang* 又續藏 z roku 1676/77.

Z doby mandžuské dynastie ČCHING 清 (1644-1912) existují čtyři vydání kánonu: 1/ Č'-süho 智旭 (1599-1655) *Jüe-cang č'-ťin* 閱藏知津 z let 1664 a 1709 (v Číně) a 1780/82 (v Japonsku) v 48 *ťüanech*; 2/ *Lung-cang Čching-cang* 龍藏清藏 za císařů Kchang-si 康熙 a za Jung-čenga 雍正 a Čchien-lunga 乾隆, vydaný v letech 1735-1738 (reprintovaný v Nankingu v roce 1870); 3/ *Po-na-cang* 百衲藏, vydaný v roce 1866 (reprintován v Pej-pchingu 北平 v roce 1936); 4/ *Pchin-ťia ťing-še Ta cang-ťing* 頻伽精舍大藏經, vydaný v Šanghaji na sklonku dynastie Čching a počátku Čínské republiky v letech 1909-1913

(exemplář vydání tohoto kánonu, čítajícího 414 svazků a 1916 děl, vlastní u nás čínská knihovna Orientálního ústavu Akademie věd ČR v Praze).

V období ČÍNSKÉ REPUBLIKY (1912-49 v pevninské Číně a od roku 1949 na Tchaj-wanu) vyšla tato vydání: 1/ reprint sungského kánonu *Jing-jin Sung Ťi-ša cang-ťing* 影印宋磧砂藏經, v letech 1931-1936; 2/ *Sung Cang i-čen* 宋藏遺珍 ve 120 svazcích, z roku 1935 rovněž v Šanghaji; 3/ *Ťin-cang* 晋藏, Šanghaj 1944.

Zatím poslední vydání Čínské Tripitaky v ČÍNSKÉ LIDOVÉ REPUBLICE (1949-) je kánon *Čung-chua Ta-cang-ťing* 中華大藏經 ve 106 svazcích, vydávaný v Pekingu od roku 1956.

Na TCHAJ-WANU vyšla tato vydání Čínské Tripitaky: 1/ *Fo-kuang Ta-cang-ťing* 佛光大藏經 v roce 1977; 2/ *Fo-ťiao Ta-cang-ťing* 佛教大藏經, 1977-1983.[24]

7. Čínská Tripitaka v Koreji, Japonsku a Vietnamu

Šíření buddhismu v jeho sinizované podobě do Koreje, Japonska a Vietnamu, zemí s tradičně silným vlivem čínské kultury, písma a jazyka, se nemuselo již potýkat s výše naznačenými jazykovými a překladatelskými problémy a překážkami. V Číně pracně vytvořené překlady byly totiž v Koreji, Japonsku a Vietnamu přejímány bez jakýchkoli dalších jazykových úprav. Tak se stalo, že Čínská Tripitaka je v uvedených třech zemích dodnes používána v její původní čínské znakové podobě, jen s tím rozdílem, že čtení čínských znaků se přizpůsobuje místní výslovnosti. Takže v Koreji je kánon znám jako *Samdžanggjong* či *Tädžanggjong*, v Japonsku jako *Sanzókjó* či *Daizókjó* a ve Vietnamu jako *Dai-tang*.

V **KOREJI**, kde se čínský buddhismus uchytil oficiálně již ve 4. stol. po Kr., došlo k přípravě prvního tištěného vydání Čínské Tripitaky za krále Hjondžonga (1010-1031) již v roce 1011, přičemž za základ posloužilo první čínské tištěné vydání *Kchaj-pao-cang* (viz výše). Protože však matrice, ze kterých bylo toto korejské vydání pořízeno, byly za mongolského vpádu roku 1232 zničeny, byly během patnácti let připraveny nové, dosud chované v klášteře Häinsa v jihovýchodní Koreji a tisk podle nich uskutečněn v letech 1237-1251 (celkem 639 svazků). Toto druhé korejské vydání Čínské Tripitaky, zvané *Korjo Tädžanggjong*, jak zní korejské čtení čínského názvu Tripitaky *Kao-li Ta-cang-ťing* 高麗大藏經, na svou dobu největší, bylo ve zmenšeném formátu reprintováno v Soulu v letech 1957-76. K němu existuje moderní popisný katalog s rejstříky a konkordancemi od L. R. Lancastera.[25]

[24] Podrobnější bibliografické údaje o čínských vydáních a katalozích z dob dynastií Suej, Tchang, Sung, Jüan, Ming, Čching i z doby nejnovější viz Grönbold 1984, 23-26, 30-31 a 36-38; Kolmaš 1995a, 27-28, 30 a 33 (pozn. 27-31); *Fo-kuang* II, 1001-1016; *Concordance*, IX-X; Yasuhiro, 181-328 a 370-373 ("Chinese Buddhist Texts"), 442-445 a 666-690 ("Chinese Buddhist Studies"); a podrobněji v oddílu Literatura. - Z moderních zahraničních katalogů největšího rozšíření doznaly: 1/ *A Catalogue of the Chinese Translation of the Buddhist Tripitaka,* sestavený Japoncem Bunyiu Nanjio (Bunjú Nandžó 南條文雄) v roce 1883; 2/ *Katalog des Pekinger Tripitaka der kgl. Bibliothek zu Berlin*, vydaný v Berlíně roku 1916 Alfredem Forkem; 3/ *Tables de Taisho Issaikyo* (Tokyo 1931), představující podrobný index k standardnímu japonskému vydání Čínské Tripitaky *Taisho Tripitaka* (viz níže pozn. 27). Druhé, revidované a rozšířené vydání, pod názvem *Répertoire du Canon Bouddhique Sino-Japonais. Edition de Taisho*, připravili Paul Demiéville - Hubert Durt - Anna Seidel. Paris 1978. - Projekt vypracování jakéhosi *Catalogus Catalogorum* Čínské Tripitaky, zamýšlený International Academy of Indian Culture v New Delhi pod vedením Lókéše Čandry, je zatím stále ještě ve stadiu úvah.

[25] L. R. Lancaster, *The Korean Buddhist Canon: A Descriptive Catalogue* (Berkeley 1979); dále též J. W. de Jong, Korea's Edition of the Chinese Buddhist Canon. *In: Hemisphere* 13/4 (1969), s. 26-29. - Obecně o korejských vydáních Čínské Tripitaky viz *Fo-kuang* I, 267a, 897c; II, 1007b-1008a; Grönbold 1984, 26 a 38; Kolmaš 1995a, 32 (pozn. 18-20); Yasuhiro, 329-333 ("Korean Buddhist Texts"), 374-375 a 449 ("Korean Buddhist Studies").

Obr. 2 Korejský buddhistický kánon *Tädžanggjong* (Soul 1957-76).

Fig. 2 Koryo Tripitaka *Täjanggyong* (Seoul 1957-76).

Za datum oficiálního uvedení buddhismu do **JAPONSKA** - prostřednictvím Koreje - je považován rok 552 po Kr. V období Nara (710-794) zažil buddhismus v této zemi svůj první rozkvět a k roku 750 se také připomínají první opisy kanonických textů v majetku císařské rodiny. Nejstarší čínské tištěné vydání kánonu se dostalo do Japonska v roce 987 a císař Horikawa (1087-1107) z něj dal pořídit přetisk v roce 1102.[26]

Další japonské tisky Čínské Tripitaky a jejích katalogů jsou - podle japonských buddhistů - tyto (v chronologickém pořadí):

1/ kánon ve vydání mnicha Tenkai z let 1633/37 až 1645/48; - 2/ vydání Óbaku z let 1669-1681 (přetisk 1880-1885); - 3/ kánon mnicha Tecugen z let 1678-1681; - 4/ katalog *Ninchó Daizó-taikóroku* v 57 svazcích z let 1706-1715; - 5/ katalog *Suiten Yenzan sandaizó mokuroku* ve 3 svazcích z roku 1748 (vytištěn 1819); - 6/ kánon *Dainihon kótei šukusacu daizókjó* (zvaný *Šukusacu-zókjó*, "Kánon drobným typem písma"), 1916 děl v 318 svazcích z let 1880-1885, který k tisku připravili B. Šimada, G. Fukuda aj. (reprodukován 1911-1920 a 1935-1938); - 7/ katalog *Dainihon kótei daizókjó mokuroku* (zvaný též *Genson Nihon daizókjó kandži-mokuroku)*, Kjóto 1899; - 8/ kánon *Dainihon kótei daizókjó* (zvaný též

[26] Kolmaš 1995a, 29.

Mandži-zókjó, resp. *Kyoto-Tripitaka*, založený na vydání mnicha Tecugena) v 36 svazcích, vydaný v roce 1902 a opět 1902-1905 C. Hamadou, M. Yonedou aj.; - 9/ kánon *Dainihon zokuzókjó* v 150 svazcích, z let 1905-1912 (reprintován v Šanghaji, 1923 a v Hongkongu, 1967); - 10/ kánon *Dainihon bukkjó zensho* v 151 svazcích, který v Tokiu v letech 1911-1922 vydali B. Nanjo, J. Takakusu, S. Omura, S. Mochizuki aj.; - 11/ katalog *Dainihon zokuzokyo mokuroku* ve 150 svazcích, Kyoto 1912; - 12/ *Kokujaku daizókjó* v 30 svazcích, Tokyo 1917-1921; - 13/ *Bukkyó taikei* v 64 svazcích, Tokyo 1917-1938; 14/ kánon *Šówa šinsan kokujaku daizókjó* (zvaný též *Nihon daizókjó*) z let 1919-1921; - 15/ *Kokuyaku issai-kyó* v 156 svazcích, vydaný H. Ui aj., Tokyo 1929-1943, pokračování v 59 svazcích, Tokyo 1936-1948 (reprint, Tokyo 1958).

Nejvelkolepější a nejkvalitnější japonské vydání Čínské Tripitaky je - 16/ kánon *Taišó šinšú daizókjó* 大正新脩大藏經 (tzv. *Taisho Tripitaka*, citovaná v odborné literatuře), vydaný Džundžiró Takakusuem a K. Watanabem v Tokiu v letech 1923-1934 ve 100 svazcích čítajících 3053 děl (reprint tamtéž, v letech 1960-64).[27]

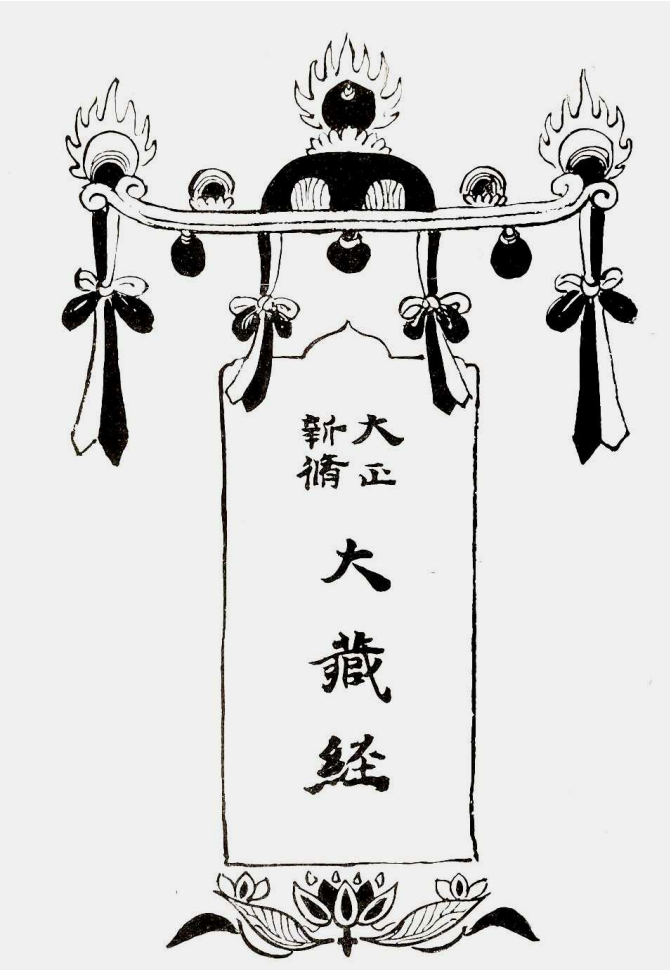

Obr. 3 Japonské vydání Čínské Tripitaky *Taišó šinšú Daizókjó* (reprint, Tokyo 1960-64).

Fig. 3 Japanese edition of Chinese Tripitaka *Taisho shinshu Daizokyo* (reprint, Tokyo 1960-64).

[27] O japonských vydáních Čínské Tripitaky a jejích katalogů viz *Fo-kuang* I, 267b, 687a, 766b-c, 898a; II, 1014a-b, 1015a-c, 1015c-1016c, 1356c; Grönbold 1984, 25-26 (Nr. 40-41, 45-47, 49-57a, 109, 112); Kolmaš 1995a, 29, 32-33 (pozn. 21-24); *Concordance*, IX-X; Yasuhiro, 334-346 ("Japanese Buddhist Texts") a 376-386, 449-450, 691-695 ("Japanese Buddhist Studies"). - U nás se vydání *Taišó šinšú daizókjó* nachází např. v knihovně Ústavu Východní Asie na Filozofické fakultě UK v Praze.

Do **VIETNAMU** se dostal buddhismus z Číny a spolu s ním i Čínská Tripitaka (vietnamsky *Dai-tang*, místní čtení čínského *Ta-cang*). Její první tištěné vydání se uskutečnilo v roce 1239 za krále Tran Anh-tona.[28]

8. Překladatelský projekt století - Čínská Tripitaka v anglickém překladu

Navazujíce na dávnou tradici překladů buddhistických súter do nejrůznějších asijských jazyků, přišli v roce 1982 v Japonsku s odvážnou myšlenkou pořídit překlad celého Čínského buddhistického kánonu do **anglického jazyka**. K tomu cíli se v roce 1984 v kalifornském Berkeley ustavilo "Numata Center for Buddhist Translation and Research", pojmenované tak po úspěšném japonském podnikateli v oboru měřících přístrojů Yehanu Numatovi, Founder-Chairman Bukkyo Dendo Kyokai (Buddhist Promoting Foundation), hlavním iniciátoru a sponzoru celého projektu.

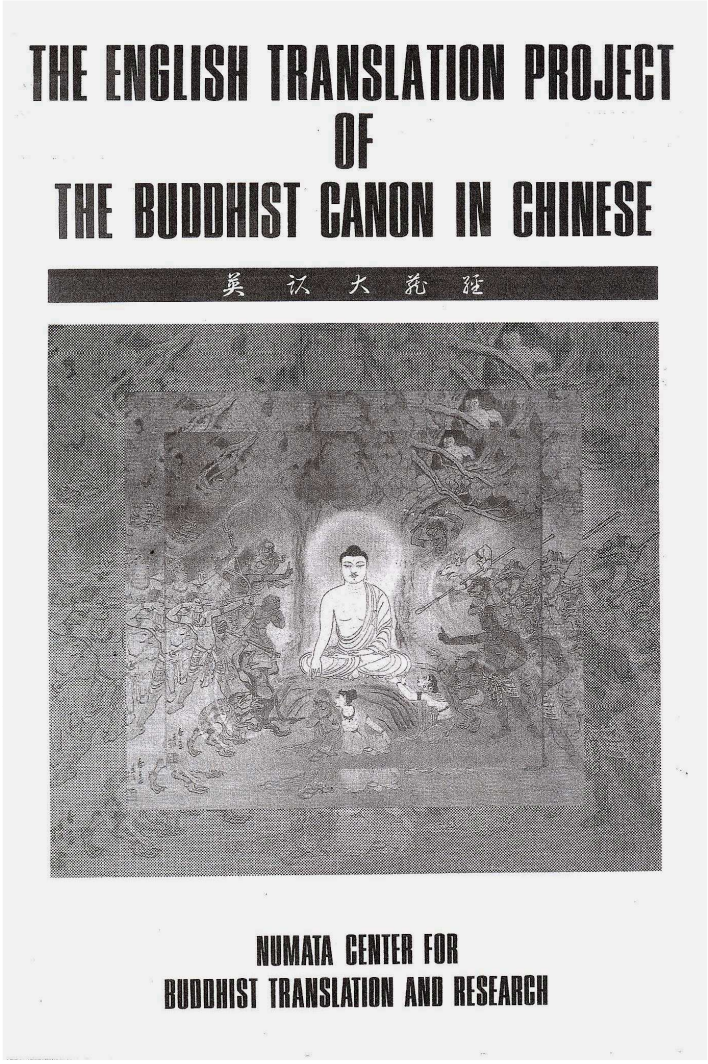

Obr. 4 Projekt anglického překladu Čínského buddhistického kánonu.

Fig. 4 The English Translation Project of the Buddhist Canon in Chinese.

[28] Kolmaš 1995a, 29.

Za výchozí text byla vzata čínská verze kánonu v kritickém vydání *Taišó šinšú Daizókjó* z let 1923-34, čítající 3053 děl (viz výše). Překladateli podílejícími se na realizaci tohoto gigantického projektu jsou renomovaní američtí, evropští a japonští překladatelé znalí čínského jazyka a buddhistických reálií. Překladatelé mají při práci usilovat o to, aby jejich převody po jazykové a stylistické stránce odpovídaly požadavkům a nárokům člověka moderní doby.

V praktické rovině jsou práce rozvrženy téměř na celé 21. století, to znamená, že překlady budou pořizovány a budou knižně vycházet ještě v době, kdy už žádný z dnešních realizátorů projektu nebude mezi živými. V časovém ohledu jde o tak rozsáhlý počin v dějinách překládání, že jazyk a styl překladů, na které dojde řada až koncem 21. století, se může pravděpodobně poněkud odlišovat od jazyka a stylu prvních překladů, pořizovaných koncem 20. století!

"Anglická Tripitaka" bude vycházet v několika sériích, z nichž první, plánovaná do konce 20. století, obsahuje celkem 139 děl rozvržených do 100 svazků nejtypičtějších děl buddhistického kánonu, z větší části již dříve přeložených a tiskem vydaných, avšak jazykově revidovaných a aktualizovaných podle zásad přijaté ediční politiky.[29]

ČÁST II.

TIBETSKÝ BUDDHISTICKÝ KÁNON

1. Buddhismus v Tibetu

Počátky buddhismu v Tibetu spadají do časů krále Songcängampa (asi 605-650). Tento král pojal za ženu nepálskou princeznu Bhrkutídéví, v Tibetu známou jako Zelená Tára-Vysvoboditelka (Doldžang), a krátce nato také čínskou princeznu Wen-čcheng 文成, známou jako Bílá Tára (Dolkar), jež obě se staly iniciátorkami přijetí buddhistické víry v zemi. Toto náboženství přišlo do Tibetu z Indie, třebaže ani vliv čínského buddhismu nebyl zcela zanedbatelný, jak dosvědčuje velká diskuse mezi čínským mnichem Che-šangem 和尙 a indickým mnichem Kamalašílou, uskutečněná ve Lhase v letech 792-794. Král Thisongdecän tehdy rozhodl ve prospěch indického buddhismu.[30]

Když dosedl na trůn bezbožný král Langdarma (zemř. 842), exponent bönistické opozice (bönismus, tib. *bon*, bylo původní předbuddhistické náboženství Tibetu, podporované částí šlechty), byla nová víra dočasně potlačena.

K novému jejímu oživení došlo až v 11. století s příchodem bengálského gurua Atíši (982-1054), který zahájil v Tibetu rozsáhlou reformátorskou činnost.[31] Období před Atíšou, spjaté především s činností Padmasambhavy (8. stol.), kterému se připisuje uvedení tantrického buddhismu (tzv. vadžrajána) do Tibetu, bývá někdy nazýváno obdobím "raného šíření" (*ngadar*), zatím co období po Atíšovi sluje jako období "pozdějšího šíření" (*čhidar*). Pro "pozdější šíření" je příznačný vznik četných buddhistických sekt, jako Kadam, Kagjü, Sakja, Gelug a další, a postupná institucionalizace tibetského buddhismu v podobě tzv.

[29] Numata Center for Buddhist Translation and Research (*s. a.*), *The English Translation Project of the Buddhist Canon in Chinese*. Bukkyo Dendo Kyokai, Tokyo. - Kolmaš 1995a, 47-58.
[30] Viz Paul Demiéville, *Le concile de Lhasa*. Paris 1952 (Bibliothèque de l'Institut des Hautes Études Chinoises, 7). - G. W. Houston, *Sources for a History of the bSam yas Debate*. Sankt Augustin 1980 (Monumenta Tibetica Historica, Abt. I, Band 2). - F. Faber, The Council of Tibet according to the sBa bzhed. *Acta Orientalia,* 47 (1986), str. 33-61.
[31] Chattopadhyaya, Alaka, *Atīśa and Tibet*. Calcutta 1967.

″lamaismu″ s jeho unikátním systémem posloupnosti převtělenců (*tulku*), důrazem na mnišskou formu života a hluboké duchovní vzdělání.

Vytvoření tibetského písma podle vzoru indické abecedy, připisované Thönmi Sambhótovi, ministru krále Songcängampa, vytvořilo zároveň nezbytné předpoklady pro rozmach překladatelské činnosti na poli buddhistických náboženských textů. S touto činností bylo započato v širším měřítku již v 8. století, kdy byla dokonce zřízena jakási "překladatelská komise", dozírající na sjednocování překladů (včetně důležité stránky ortografické), na tvorbu a dodržování jednotné terminologie a na stylistickou uhlazenost překladů. Překládání, tak jako u Čínského buddhistického kánonu, se zpravidla uskutečňovalo v pracovních dvojicích indického pandity a jeho tibetského spolupřekladatele-*locáwy*. Tak byly do tibetštiny přeloženy nespočetné texty "severního" mahájánového buddhismu, doplněné navíc překlady z čínštiny a také původními díly tibetských autorů, jež všechny dohromady se později staly základem **Tibetského buddhistického kánonu**.

2. Tibetský buddhistický kánon

Tibetština, byť svým typem náležející genericky do rodiny sinotibetských jazyků, má svou gramatickou stavbou i svou slabičnou abecedou odvozenou z písma indického mnohem lepší podmínky a předpoklady pro překládání z indoevropského sanskrtu, nežli typologicky zcela odlišná monosylabická čínština s jejím znakovým písmem. Tibetští *locáwové*, mající k dispozici vlastní buddhistické termíny, mohli sanskrtskou předlohu doslova pouze "kopírovat", dodržujíce začasté i slovosled orginálu. Pokud jim tibetský termín chyběl, nestálo nic v cestě tomu, aby cizí slovo beze zbytku převzali, transliterujíce je písmeny své abecedy. Tak vedle sebe mohou existovat tibetský výraz *čhos*, "Nauka, Dharma", vedle transliterovaného synonymního sanskrtského slova Dharma; tibetské *las*, "čin, skutek", vedle transliterovaného sanskrtského výrazu karma s týmž významem; slovo *mkha'-'gro-ma*, "nebeská víla", vedle transliterovaného sanskrtského dákiní a mnohé další.

Toto přirozeně práci překladatelů nesmírně ulehčovalo, nabízejíc jim k použití nepřeberné množství synonymních výrazů. Na druhou stranu to však také vedlo k tomu, že některé termíny tibetského buddhismu včetně jmen božstev apod., v Tibetu známé a používané v obou jejich jazykových variantách tibetské i sanskrtské, jsou mimo Tibet běžněji známé nikoli pod jejich tibetskými názvy, nýbrž pod obecněji používanými názvy sanskrtskými. Viz kupř. výše uvedené slovo karma, nebo jméno věrozvěsta Padmasambhavy (tib. Pämadžungnä), nebo jméno buddhy "Nezměrného jasu" Amitábhy (tib. Öpagme), či slitovného bódhisattvy Avalókity (tib. Čänräzig) a mnohé další.

Výsledkem práce stovek tibetských překladatelů je Tibetský buddhistický kánon **Kandžur** (*Bka'-'gjur*, "Překlad Buddhových slov") a **Tandžur** (*Bstan-'gjur*, "Překlad komentářů"), vznikající postupně mezi 8.-13. stoletím. I když první seznamy (*karčhagy*) tibetských buddhistických textů sahají do přelomu 8. a 9. století, vlastní uspořádání přeložených textů do dvou samostatných sbírek se datuje teprve počátkem 14. století.

Konečnou redakci a kodifikaci prvních, ještě rukopisných textů do Kandžuru a Tandžuru provedli ve 14. století Küngadordže (u Kandžuru) a Butön Rinčhendub (u Tandžuru). Vznikl tak reprezentativní soubor buddhistických textů, kanonických i polokanonických, tvořících základní a po staletí již neměnný fond tibetské náboženské (buddhistické) literatury.[32]

[32] Obecně k vzniku, vývoji, rozrůznění, porovnání atd. jednotlivých vydání tibetského Kandžuru a Tandžuru viz zejména tyto práce: - B. D. Badaraev, Notes on a List of the Various Editions of the Kanjur. *AOH*, 21 (1968), str. 339-351. - Helmut Eimer, Einige Hinweise zur Edition tibetischer kanonischer Texte (Beobachtungen zur Überlieferung in Blockdrucken). *ZAS,* 14/1 (1980), str. 195-209. - *Idem,* Some Results of Recent Kanjur Research. *In:* Dieter Schuh - Michael Weiers (eds.), *Archiv für zentralasiatische Geschichtsforschung,* Heft 1. Sankt Augustin 1983, str. 3-21. - *Idem,* The Buddha's Words in Tibet. Notes on the History of the Kanjur. *In: Jagajjyoti*. *The Light of the World*. *Buddha Jayanti Annual 1987*. Calcutta 1987, str.

3. Kandžur

Narthangský rukopisný Kandžur z let 1312-20, zrevidovaný ve 14. století učeným historiografem Küngadordžem do podoby tzv. Cchalpa Kandžuru (podle kláštera Cchalgungthang, kde Küngadordže žil), uveřejněného červeným tiskem v Delhi v letech 1976-79, se stal základem všech pozdějších kandžurových vydání.[33]

Obr. 5 Ukázka Dergeského vydání pražského exempláře Kandžuru v Tibetské knihovně Orientálního ústavu v Praze (xylograf z roku 1958).

Fig. 5 A specimen-copy of the Derge edition of the Tibetan Kanjur in the collections of the Tibetan Library of the Oriental Institute in Prague (xylograph, 1958).

Na základě historicko-bibliografických údajů připojených k samotnému Kandžuru, jakož i textově kritickým rozborem jednotlivých děl do něho zařazených můžeme vystopovat

1-5. - *Idem,* A Note on the History of the Tibetan Kanjur. *CAJ,* 32/1-2 (1988), str. 64-72. - R. Je. Pubajev a kol., *Vveděnije v izučenije Gančžura i Dančžura*. *Istoriko-bibliografičeskij očerk*. Novosibirsk 1989 (tam i další literatura). - Paul Harrison, Meritorious Activity or Waste of Time? Some Remarks on the Editing of Texts in the Tibetan Kanjur. *In:* Ihara Shoren - Yamaguchi Zuiho (eds.), *Tibetan Studies*. *Proceedings of the 5th Seminar of the International Association for Tibetan Studies, Narita 1989*. Naritasan Shinshoji 1992, sv. 2, str. 77-93. - Yasuhiro, 73-74 ("Generalia"), 75-78 ("Transmission of the Kanjur and Tanjur"), 79-96 (Catalogue References), 97-98 (Old Catalogues), 99-114 ("Collection Catalogue; Generalia, Catalogue References; Specific Survey").

[33] K. F. Schilling von Canstadt, *Index du Gandjour imprimé dans le Couvent de Goumboum dans le Tübet*. Kiakhta 1831 (katalog narthangského Kandžuru). - Alexander Csoma de Kőrös, *Analysis of the Kanjur*. Preface by J. W. de Jong. Delhi 1982 (Bibliotheca Indo-Buddhica, 2). - H. Eimer, Zur Stellung des Narthang-Druckes in der Überlieferung des tibetischen Kanjur. *In:* Louis Ligeti (ed.), *Tibetan and Buddhist Studies*. *Commemorating the 200th Anniversary of the Birth of Alexander Csoma de Kőrös*. Budapest 1984, sv. 1, str. 199-205 (Bibliotheca Orientalis Hungarica, XXIX/1). - Jampa Samten, Origins of the Tibetan Canon with Special Reference to the Tshal-Pa Kanjur (1347-1349). *Buddhism and Science* (Seoul), 1987, str. 763-781.

dvě základní linie předávání, respektive přebírání narthangského *alias* cchalpského Kandžuru, a sice **západní**, zahrnující starobylou rukopisnou verzi Them-spangs-ma (1431) z Gjance v jižním Tibetu a z ní odvozené rukopisné verze z Thang-po-če a z paláce Tog v Ladaku (1975-80), jakož i pozdější xylografická vydání z Narthangu (1731-32) a Lhasy (1921, 1936). **Východní** linii, jejímž základem je cchalpský Kandžur, tvoří dvě větve - **lithangská** (zvaná též li-ťiangská 丽江) a **pekingská**.

Do **první větve**, lithangské, pojmenované podle kláštera ve východním Tibetu, patří xylografické vydání z Lithangu zvané 'Džang Sa-tham (1608/9-1614/21), a z něho odvozená dřevotisková vydání z Derge z roku 1729 a na ně navazující tisky z Čo-ne (1721), Ra-rgja (1814), Urgy (1908-10), Wa-ra (okolo roku 1930), Čhab-mdo (okolo roku 1930) a nové vydání z let 1976-79 (červený tisk).

Do **druhé větve**, pekingské, patří sedm pekingských vydání z let 1605, 1683/92, 1700, 1717/20, 1737, 1763 a 1976-79.

Další rukopisná, eventuálně xylografická vydání Kandžuru nám nejsou natolik známa, aby je bylo možno bezpečně identifikovat a vývojově zařadit.[34]

4. Tandžur

Redakce nejstaršího rukopisného Tandžuru, pocházejícího rovněž z Narthangu, se ujal jiný tehdejší učenec, Butön Rinčhendub (1290-1364),[35] který z něj odstranil duplicitní texty a u všech textů sjednotil pravopis. Tak vznikl tzv. Žalu Tandžur (podle místa Butönova působení, kláštera Žalu jihovýchodně od Žikace), představující východisko všech pozdějších tandžurových vydání z Derge (1744), Čone (1753), Urgy (1937) a N. Delhi (1982). Jejich vzájemná filiace je však dosud málo probádaná.

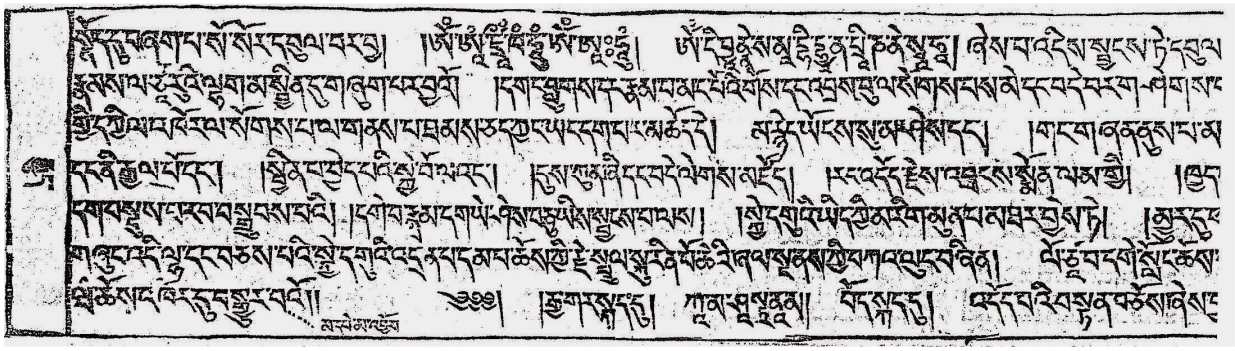

Obr. 6 Tandžur, svazek 155, folio 274b (část), dergeského vydání Tandžuru ve sbírkách Tibetské knihovny Orientálního ústavu v Praze (xylograf z roku 1958).

Fig. 6 Tanjur, vol. 155, folio 274b (part), of the Derge edition of the Tibetan Tanjur in the collections of the Tibetan Library of the Oriental Institute in Prague (xylograph, 1958).

[34] Yoshiro Imaeda, L'édition du Kanjur tibétain de 'Jang Sa-tham. *JA,* 270/1-2 (1982), str. 173-189. - Jampa Samten Shastri, Notes on the Lithang Edition of the Tibetan bKa'-'gyur. *The Tibet Journal,* 12/3 (1987), str. 17-40 (přel. Jeremy Russell). - H. Eimer, The Position of the 'Jang Sa tham/Lithang Edition within the Tradition of the Tibetan Kanjur. *In:* Helmut Eimer (ed.), *Indology and Indo-Tibetology. Thirty Years of Indian and Indo-Tibetan Studies in Bonn.* Bonn 1988, str. 43-52 (Indica et Tibetica, 13).

[35] David Seyfort Ruegg, *The Life of Bu ston Rin po che*. Roma 1966 (Serie Orientale Roma, 34).

5. Vnitřní uspořádání Kandžuru a Tandžuru

Vnitřní uspořádání Kandžuru a Tandžuru se od struktury Čínského buddhistického kánonu výrazně liší. Pražský exemplář Dergeského **Kandžuru** například je rozdělen do **devíti** oddílů, z nichž nejdůležitější jsou Dulwa (sanskrtsky Vinaja; o mnišské disciplíně, 13 svazků), Šerčhin (Pradžňápáramitá; morální filozofie, 21 svazků), Do (Sútra; naukové texty, 32 svazků), Gjü (Tantra; magické a esoterické texty, 20 svazků).

Tandžur není, jak se někdy mylně soudí, pouhý komentář ke Kandžuru, nýbrž obrovský thesaurus samostatných prací s náboženskou, okultní, vědeckou, literární i ryze praktickou tematikou. V dergeském vydání se dělí do **čtrnácti** oddílů. Vedle rozsáhlého oddílu textů tantrických (78 svazků) jsou tam dále texty pradžňápáramitové (16 svazků), sútry (10 svazků), texty vinajové (18 svazků), dále soubor literárně cenných džátak neboli příběhů z Buddhových předchozích životů (5 svazků) a konečně rozmanitá díla o gramatice, poetice, historii, astrologii, medicíně a farmakologii, řemeslech, jakož i překlady některých významných literárních děl indických, kupř. Kálidásovy Méghadúty a jiných.[36]

6. Tištěná vydání Kandžuru a Tandžuru

Kandžur a Tandžur se až donedávna tiskl ručně z ručně vyřezávaných dřevěných matric. Teprve z poslední doby jsou známy též tisky obou sbírek provedené moderní tiskařskou technikou.

První tištěné vydání Tibetského kánonu, zatím jen kandžurové části, nepochází z Tibetu, nýbrž z Číny a dal je zhotovit rumělkovým tiskem mingský císař Jung-le v roce 1410.

Z pozdější doby jsou známa tato xylografická vydání Kandžuru a Tandžuru, označovaná zpravidla názvy míst či klášterů vlastnících dotyčné dřevěné matrice a lišící se navzájem nejčastěji jen nestejnou velikostí formátu a různým počtem obsažených děl a jejich uspořádáním: - sedm pekingských vydání Kandžuru z let 1605, 1683/92, 1700, 1717/20, 1737, okolo 1763, 1976-79 a jedno vydání Tandžuru z roku 1724;[37] - lithangský Kandžur z roku 1609; - phugdalský Kandžur (1696-1706);[38] - čoneský Kandžur (1721-1731) a Tandžur (1753-1773); - narthangský Kandžur (1730-1732) a Tandžur (1741-1742); - dergeský Kandžur (1733) a Tandžur (1744);[39] - Kandžur z doby císaře Čchien-lunga z roku 1737; -

[36] Kenneth K. S. Ch'en, The Tibetan Tripitaka. *HJAS,* 9/1 (1945-47), str. 53-62. - Giuseppe Tucci, Tibetan Notes. *HJAS,* 12/3-4 (1949), str. 477-496 (zejména str. 477-481, The Tibetan Tripitaka).

[37] Sedm pekingských xylografických vydání Kandžuru pochází z let 1410, 1605 (černý tisk), 1683/92 (červený), 1700 (červený), 1717-20 (červený), 1737 (červený) a okolo roku 1763 (černý). Jedno pekingské xylografické vydání Tandžuru pochází z roku 1724 (černý tisk). - Viz Berthold Laufer, Die Kanjur-Ausgabe des Kaisers K'ang-hsi. *BAISP,* 1909, str. 567-574. Reprint, Hartmut Walravens (ed.), *Kleinere Schriften von Berthold Laufer*, Wiesbaden 1976. Teil 1, Band 2, str. 1352-1359 (Sinologica Coloniensia, 2/2). - Yoshiro Imaeda, Mise au point concernant les éditions chinoises du Kanjur et du Tanjur tibétains. *In:* Ariane Macdonald *et al.* (eds.), *Essais sur l'art du Tibet*. Paris 1977, str. 23-51.

[38] Michael Hahn, Bemerkungen zu zwei Texten aus dem Phudrag-Kanjur. *In:* Helmut Eimer (ed.), *Indology and Indo-Tibetology*, *Thirty Years of Indian and Indo-Tibetan Studies in Bonn*. Bonn 1988, str. 53-80 (Indica et Tibetica, 13). - Jampa Samten, Preliminary Notes on the Phug-brag bKa'-'gyur: A Unique Edition of the Tibetan Buddhist Canon. *In:* Ihara Shoren - Yamaguchi Zuiho (eds.), *Tibetan Studies*. *Proceedings of the 5th Seminar of the International Association for Tibetan Studies, Narita 1989.* Naritasan Shinshoji 1992, sv. 1, str. 115-120. - *Idem*, *Phug brag bka' 'gyur bris ma'i dkar chag/A Catalogue of the Phug-brag Manuscript Kanjur*. Dharamsala 1992 (zásadní recenzi této práce viz H. Eimer, *OLZ*, 88 /1993/, seš. 4, sloupce 434-438). - Helmut Eimer, *Location List for the Texts in the Microfiche Edition of the Phug brag Kanjur*. The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo 1993 (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Maior, V).

[39] Friedrich Weller, Zum Kanjur und Tanjur von Derge. *OLZ,* 39/4 (1936), sloupce 201-218. - A. Fonahn, Notes on the Tanjur in Oslo. *Oslo Etnografiske Museums Skrifter,* 3/4 (1936), str. 161-208. - Yoshimura Shuki, Tibetan Translators of the Tri-Pitaka in the Derge Edition. *Rjúkoku daigaku ronšú* (Kyoto), 350 (1955), str. 1-36 (japonsky). - R. O. Meisezahl, Über den Derge Tanjur der ehemaligen Preussischen Staatsbibliothek. *Libri* (Copenhagen)*,* 10/4 (1960), str. 292-306. - Yoshiro Imaeda, Note sur le Kanjur de Derge. *In:* Michel Strickmann (ed.), *Tantric and Taoist Studies in Honour of R. A. Stein*. Bruxelles 1981, sv. 1, str. 227-236. - H. Eimer, Gibt es einen schwarzen Druck des tibetischen Kanjur aus Derge? *Ural-*

pekingský Kandžur z roku 1763; - ragjaský (Amdo) Kandžur (1814-1820); - urgský Kandžur (1908-1910) a Tandžur (1937, neúplný);[40] - čhamdoský (Kham) Kandžur (okolo roku 1930); - waraský Kandžur (okolo roku 1930) a Tandžur (roku 1945); - lhaský Kandžur (1934).

V nové době vyšlo zejména v Indii, Japonsku, USA a Číně několik moderních reprintů pekingského,[41] dergeského,[42] respektive dalších vydání Kandžuru a Tandžuru.[43] Vedle nejstaršího rukopisného *karčhagu* (indexu) Tibetského buddhistického kánonu, zvaného Dänkarma (*Ldan-dkar-ma*),[44] existuje dnes již celá řada edicí tradičních *karčhagů* k oběma souborům: - čoneskému Tandžuru od autora Könčhog Džigmewangpa (1728-1791), vydaný v Dillí roku 1971; - dergeskému Kandžuru autora Čhökjinangwy (1700-1774) a Tandžuru od autora Cchulthimrinčhena (1697-1769), vydané v Delhi 1974 (2 svazky), a dále ve Lhase (1985, Tandžur) a v Čcheng-tu (1989, Kandžur);[45] - džangsathamskému *alias* lithangskému Kandžuru;[46] - lhaskému Kandžuru;[47] - narthangskému Kandžuru;[48] - pekingskému Kandžuru a Tandžuru;[49] - ragjaskému Kandžuru;[50] - urgskému Kandžuru;[51] - rukopisnému Kandžuru z

---

Altaische Jahrbücher, N.F. 4 (1984), str. 239-242. - *Idem,* Die beiden Fassungen des *dkar chag* zum Derge-Kanjur. *IIJ,* 28 (1985), str. 281-286. - Viz též zde poznámku 57.

[40] Lokesh Chandra, A Newly Discovered Urga Edition of the Tibetan Kanjur. *IIJ,* 3/3 (1959), str. 175-191 a Transcription of the Introductory Part of the Urga Edition of the Tibetan Kanjur, *ibidem,* str. 192-203. - H. Eimer, Zwanzig Blätter des Urga-Kanjur in Stuttgart. *ZAS,* 18 (1985), str. 208-221.

[41] Daisetz T. Suzuki (ed.), *The Tibetan Tripitaka, Peking edition, kept in the Library of the Otani University, Kyoto*. Tokyo - Kyoto 1955-1962. Reprint, Kyoto 1985 (sv. 1-45 Kandžur; sv. 46-150 Tandžur; sv. 151 *karčhag*; sv. 165-168 rejstříky). Jedná se o faksimilovou edici čtvrtého a pátého pekingského vydání z let 1717-1720 s dodatky z roku 1737 (viz zde pozn. 37).

[42] *The Sde-dge mtshal-par bka'-'gyur*. A facsimile edition of the 18th century redaction...prepared under the direction of H. H. the 16th Rgyal-dbang Karma-pa. Delhi 1976-79 (103 svazků; k tomu H. Eimer, Zu einem Nachdruck des Derge-Kanjur. *ZAS,* 14/2 /1980/, str. 237-246). – *Tibeťan Tripitaka, Sde-dge (edition), bsTan-hgyur*. Preserved at the Faculty of Letters, University of Tokyo. Tokyo 1977 (s detailními bibliografickými odkazy). - Tarthang Tulku (edited and produced), *Kanjur and Tanjur. The Tibetan Buddhist Canon*. Derge edition. Dharma Publishing, Berkeley, California 1980- (sv. 1-36 Kandžur; sv. 37-108 Tandžur; sv. 109-117 doplňující texty z jiných vydání Kandžuru a Tandžuru, dále sedm svazků katalogu a jeden svazek dodatků). - *Sde-dge bstan-'gyur Series*. Delhi 1982-86 (213 svazků). - China Tibetology Publishing House v Pekingu plánuje nové vydání (v evropském knižním formátu) dergeského Kandžuru a Tandžuru ve 150 svazcích, kolacionovaných s vydáními z Narthangu, Čone a Pekingu. Vydání má čínský název *Čung-chua Ta-cang-ťing* (*Si-cang pu-fen*) 中華大藏經 (西藏部分), tj. Čínská Tripitaka (Tibetská část).

[43] *The Tog Palace Manuscript of the Tibetan Kanjur*. Leh 1975-80 (reprodukce 109 svazků rukopisného Kandžuru v Ladaku). - H. Eimer, Zur Beurteilung der Textqualität der Kanjurhandschrift aus dem Palast in Tog/Ladakh. *Indological and Buddhist Studies*. Volume in Honour of Professor J. W. de Jong on his Sixtieth Birthday. Canberra 1982, str. 121-136.

[44] Yoshimura Shuki, *The Denkar-ma, an oldest Catalogue of the Tibetan Buddhist Canons*. Kyoto 1950 (japonsky). Reprint *in: Indo daidžó bukkjó šisó kenkjú,* Kyoto 1974, str. 99-199. - K historii a datování tohoto katalogu viz Marcelle Lalou, Les textes bouddhiques au temps du roi Khri-srong-lde-bcan. Contribution à la bibliographie du Kanjur et du Tanjur. *JA,* 241 (1953), str. 313-353.

[45] *bKa'-'gyur-gyi dkar-chag oder Der Index des Kandjur.* Hrsg. von der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften und bevorwortet von I. J. Schmidt. St. Petersburg 1845 (z knihovny barona Schillinga von Canstadt). - Ui Hakuju aj. (eds.) (1934): *A Complete Catalogue of the Tibetan Buddhist Canons* a *A Catalogue-Index of the Tibetan Buddhist Canons*. Sendai 1934. Reprint v jednom svazku, Tokyo 1970 a 1973.

[46] Yoshiro Imaeda, *Catalogue du Kanjur tibétain de l'édition de 'Jang Sa-tham*. 2 části. Tokyo 1982 a 1984 (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Maior, IIa, IIb).

[47] Takasaki Jikido, *A Catalogue of the Lhasa Edition of the Tibetan Tripitaka in comparison with other Editions*. Tokyo 1965. - H. Eimer, *Die Xerokopie des Lhasa-Kanjur. Beschreibung des Herstellungsverfahrens. Liste der Bände* (s přidaným anglickým titulem *The Xerox Copy of the Lhasa Kanjur. Description of technical and editorial process. List of volumes*). Tokyo 1977 (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Minor, 1). - *Catalogue of the Lhasa Kanjur*. New Delhi 1983 (*ŚPS*, 324).

[48] Ekai Kawaguchi, *Čibetto Daizókjó Kandžúru mokuroku Narutan-ban* (japonský překlad *karčhagu* narthangského Kandžuru). Tokyo 1928. - *Catalogue of the Narthang Kanjur*. New Delhi 1983 (*ŚPS*, 323).

[49] Schilling von Canstadt, *Systematischer und alphabetischer Index des im Kloster von Potala gedruckten Tandjur*. Kjachta 1831 (rukopis) [Potálou se rozumí palác v Že-che 熱河 (Jehol, Džehol), dnešním Čcheng-te 承德, 180 km severovýchodně od Pekingu]. - Palmyr Cordier, *Catalogue du fonds tibétain de la Bibliothèque Nationale*. Část 2: Index du Bstan-hgyur. Paris 1909; Část 3: Index du Bstan-hgyur. Paris 1915 (Část 1 nevyšla). - K tomu rejstřík od Marcelle Lalou, *Répertoire du Tanjur d'après le catalogue de P. Cordier*. Paris 1933. - *A Comparative Analytical Catalogue of the Kanjur Division of the Tibetan Tripitaka, Edited in Peking during the K'ang-hsi era*. Kyoto 1930-32. - Daisetz T. Suzuki (ed.), *Catalogue and Index of the Tibetan Tripitaka (Peking edition reprinted)*. Tokyo 1960. - *A Comparative Analytical Catalogue of the Tanjur Division of the Tibetan Tripitaka kept in the Otani University Library*. Kyoto 1965-. - Chattopadhyaya Alaka, *Catalogue of Indian (Buddhist) texts in Tibetan translation, Kanjur and Tanjur (alphabetically arranged)*. Sv. 1: Texts (Indian titles) in Tanjur.

paláce Tog;[52] - urgskému rukopisnému Kandžuru z Gjance, zvanému Them-spangs-ma;[53] a k některým dalším rukopisným exemplářům Kandžuru.[54] K dispozici jsou rovněž konkordance k některým vydáním[55] a indexy, respektive analýzy a překlady vybraných částí kánonu.[56]

Z moderních vydání Kandžuru a Tandžuru to jsou: - *The Tibetan Tripitaka, Peking edition* (z knihovny Otani University v Kjótu), které vydal ve 151 svazcích Daisetz T. Suzuki v Tokiu-Kjótu v letech 1955-58; - *The Nyingma edition of the Sde-dge Bka'-'gyur and Bstan-'gyur*, které vydal v 108 svazcích s dodatky Tarthang Tulku v Dharma Publishing v Oaklandu roku 1980; - vydání rukopisného Kandžuru z Tog Palace, vycházející ve 109 svazcích v Leh (Ladak) v letech 1975-80; - *Sde-dge mcchal-pa Bka'-'gyur*, červená faksimilová reprodukce v *pothi* formátu, Delhi 1976-79; - *Sde-dge, Bstan-'gyur* v 215 *pothi* folio, New Delhi 1982; - *Tibetan Tripitaka, Sde-dge, Bstan-'gyur*, kterou vydali v roce 1977 v Tokijském nakladatelství Sekai Saiten Kanko Kyokai K. Hayashima aj.

V našich sbírkách se od roku 1959 nachází Kandžur a Tandžur ve vydání kláštera Derge (*Sde-dge*; v západní části dnešní čínské provincie S'-čchuan). Pro názornější představu o rozsahu a velikosti tohoto souboru knih uveďme několik čísel. I s oběma indexovými svazky čítá sbírka dohromady 316 svazků o celkovém počtu 97 525 listů. Tisk je proveden červenou (v případě Kandžuru), respektive černou barvou (v případě Tandžuru) na bílém papíru o rozměrech potištěné plochy 7,5 x 53 cm. Na každé straně folia je po sedmi řádcích. Text doprovází 648 miniaturních ilustrací buddhistických božstev. Oba soubory obsahují

Calcutta 1972 (vychází z Cordierova katalogu, viz výše; pouze indické tituly tandžurových textů). - *Catalogue of the Peking Tanjur*. New Delhi 1983, 4 svazky (*ŚPS*, 325-328).

[50] *A history and brief survey of the contents of the A mdo rwa rgya redaction of the Tibetan bka' 'gyur*. Library of Tibetan Works and Archives. Dharamsala 1983.

[51] Géza Bethlenfalvy, *A Catalogue of the Urga Kanjur*. New Delhi 1980 (*ŚPS*, 246).

[52] Tadeusz Skorupski, *A Catalogue of the Stog Palace Kanjur*. Tokyo 1985 (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Maior, 4).

[53] Géza Bethlenfalvy, *A Hand-list of the Ulan Bator Manuscript of the Kanjur Rgyal-rtse Them spangs-ma*. Budapest 1982 (Fontes Tibetani, 1).

[54] Hermann Beckh, *Verzeichnis der tibetischen Handschriften der kgl. Bibliothek zu Berlin*. 1. Abt., *Kanjur*. Berlin 1914 (rukopisný Kandžur z roku 1680 pocházející z Pekingu). K tomu Erik Haarh, Die Berliner Kanjur-Handschrift. Berichtigungen zu Herrmann Beckhs Verzeichnis der tibetischen Handschriften. *ZDMG,* 104 (1954), str. 539-540. - H. Eimer, Zur Anordnung der Abteilungen in der Londoner Handschrift des tibetischen Kanjur. *ZAS,* 15 (1981), str. 537-548.

[55] Mibu Taishun, A Comparative List of the Bkah-hgyur Division in the Co-ne, Peking, Sde-dge and Snar-thang Editions. *In: Taišó daigaku kenkjú-kijó,* 1959, čís. 44, str. 1-69 (konkordance čtyř kandžurových vydání). - Erik Haarh, A Comparative List of the Derge and Lhasa Editions of the Kanjur. *AM,* N.S. 9 (1962), str. 179-205 (dergeský a lhaský Kandžur). - Takasaki Jikido, *A Catalogue of the Lhasa Edition of the Tibetan Tripitaka in comparison with other editions*. Tokyo 1965. - Mibu Taishun, *A Comparative List of the Tibetan Tripitaka of Narthang edition (Bstan-hgyur division) with Sde-dge edition*. Tokyo 1967. - E. D. Grinstead, The Manuscript Kanjur in the British Museum. *AM,* N.S. 13 (1967), str. 48-70 (konkordance dergeského a pekingského vydání). - Tokuoka Ryoei, *A Catalogue of the Lha-sa Edition of the Bkah-hgyur of Tibetan Tripitaka with Sanskrit restoration in detail*. Patna 1968. - Nagašima Šódó, Taišó daigaku šózó Čibetto Daizókjó Narutan-ban Kandžúru mokuroku [Katalog Narthangského Kandžuru s konkordancí k Dergeskému a Pekingskému vydání]. *In: Taišó daigaku kenkjú kijó,* 1975, čís. 61, str. 726-760.

[56] Alexander Csoma Kőrösi, Analysis of the Dulva, a portion of the Tibetan work entitled the Kah-gyur. *Asiatic Researches,* 20 (1836), str. 41-93 (reprint, J. Terjék (ed.), *Collected Works of Alexander Csoma de Kőrös: Tibetan Studies.* Budapest 1984, str. 175-227]. - *Idem,* Analysis of the Sher-chin - P'hal-ch'hen - Dkon-séks - Do-dé - Nyáng-dás - and Gyut; being the 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, and 7th Divisions of the Tibetan work, entitled the Kah-gyur. *Ibidem*, str. 393-552 (reprint, Terjék 1984, str. 265-424). - *Idem,* Abstract of the Contents of the Bstan-hgyur. *Ibidem,* str. 553-585 (reprint, Terjék 1984, str. 425-457). - Anton von Schiefner, Ueber die logischen und grammatischen Werke im Tandjur. *BAISP,* 4 (1848), čís. 18, sloupce 284-288 a čís. 19, sloupce 289-302. - Henri-Léon Feer, Textes tirés du Kandjour (et du Tripitaka), 1-11. Paris 1864-1871. - Alexander Csoma de Kőrös, Analyse du Kandjour recueil des livres sacrès au Tibet. Přeložil a doplnil Henri-Léon Feer. *AMG,* 2 (1881), str. 131-577. - Henri-Léon Feer, Fragments extraits du Kandjour. *AMG* 5 (1883), 577-. - Georg Huth, Verzeichnis der im tibetischen Tanjur, Abtheilung mDo (Sutra), Band 117-124, enthaltenen Werke. *SPAW,* 1895, str. 267-286. - L. D. Barnett, Index der Abteilung mDo des handschriftlichen Kanjur im Britischen Museum (Or. 6724). *AM,* 7 (1932), str. 157-178. - Alex Wayman, Analysis of the Tantric Section of the Kanjur correlated to Tanjur exegesis. *Indo-Asian Studies,* Part 1. New Delhi 1963, str. 118-125 (*ŚPS*, 31; reprintováno v knize A. Wayman, *The Buddhist Tantras*. New York 1973, str. 233-239). - H. Eimer, Zur Reihenfolge der Texte in der Abteilung Vinaya des tibetischen Kanjur. *ZAS*, 20 (1987), str. 219-227. - *Idem,* Two Versions of a Volume Within the Lhasa Kanjur. *In:* H. Uebach - Jampa L. Panglung (eds.), *Tibetan Studies*. München 1988, str. 149-156 (Studia Tibetica, 2). - *Idem, Der Tantra-Katalog des Bu ston im Vergleich mit der Abteilung Tantra des tibetischen Kanjur*. Bonn 1989 (Indica et Tibetica, 17). - Yasuhiro, 79-98.

dohromady 4469 děl, převážně překladů ze sanskrtu, částečně také z čínštiny a jen asi třicet titulů jsou původní práce tibetských autorů. Z těchto děl jich na Kandžur připadá 1109 a na Tandžur 3358. Zbývající dvě díla představují podrobné historické úvody a *karčhagy* k oběma souborům.[57]

7. Mandžuský a Tangutský Kandžur a Tandžur

Je známo i vydání **Mandžuského** Kandžuru a Tandžuru v Pekingu ve 108 svazcích v letech 1773-1790 a kánonu **Tangutského** (*Tangut Tripitaka*), který ze sbírek Raghu Víry v 9 svazcích vydal Eric Grinstead v New Delhi 1971 (*ŚPS*, 83-91).

8. Mongolský Kandžur a Tandžur

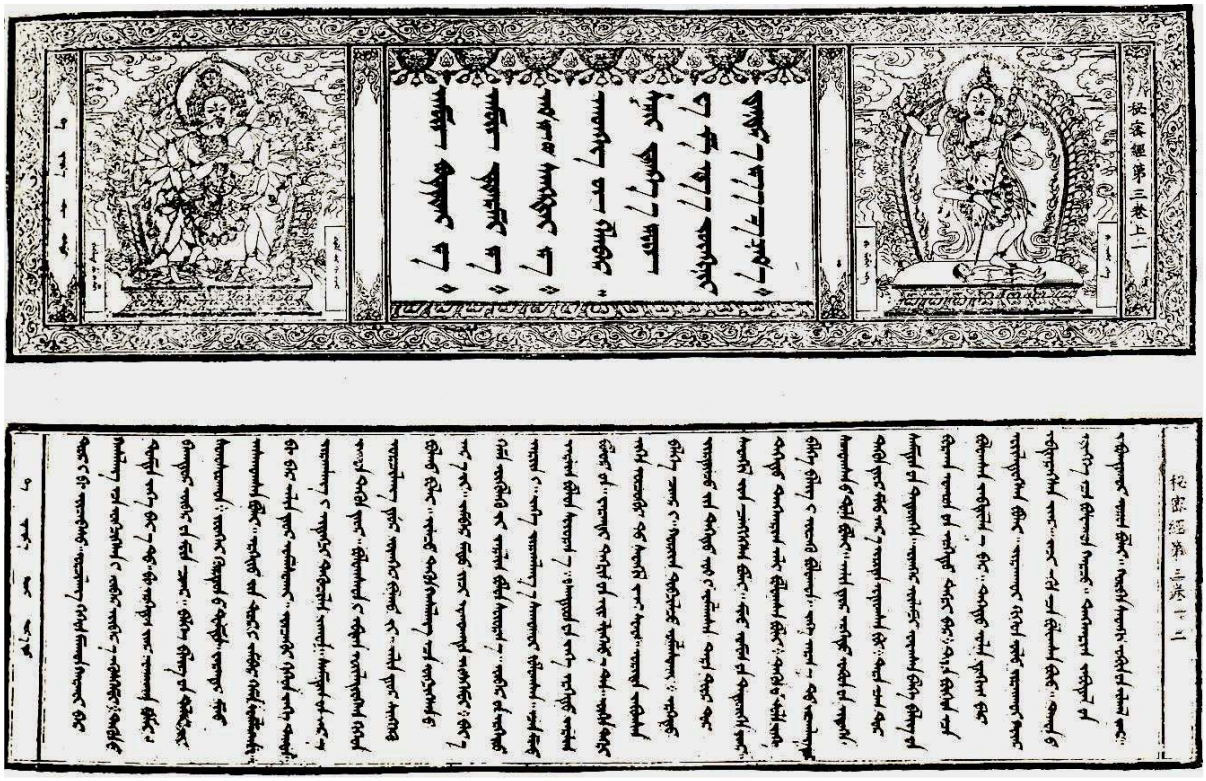

Obr. 7 Mongolský Kandžur z let 1718-20 (reproduce, New Delhi 1973-79).

Fig. 7 Mongolian Kanjur from the years 1718-20 (reproduced, New Delhi 1973-79).

S přijetím tibetského buddhismu v Mongolsku v 16. století se i Tibetský buddhistický kánon stal posvátnou sbírkou knih mongolských buddhistů a tibetština zaujala místo církevního jazyka v této zemi na mnoho století. První pokusy o překlad vybraných textů Kandžuru a Tandžuru do mongolštiny se sice datují už ze 14. století, avšak hlavní těžiště překladatelské činnosti na tomto poli spadá do 16. století, kdy Mongolové uvítali ve své zemi 3. tibetského dalajlamu Sönamgjamccha (1543-1588) a učení jeho školy Gelugu přijali za

[57] Josef Kolmaš, Notes on the Kanjur and Tanjur in Prague. *ArOr,* 30/2 (1962), str. 314-317. - *Idem, The Iconography of the Derge Kanjur and Tanjur*. Facsimile reproductions of the 648 illustrations in the Derge Edition of the Tibetan Tripitaka housed in the Library of the Oriental Institute in Prague. New Delhi, 1978 (*ŚPS*, 241; reprint, Vedams ebooks (P) Ltd., New Delhi 2002).

oficiální náboženství ve své zemi. Za chana Ligdana byl pak v neuvěřitelně krátké době dvou let (1628-29) přeložen celý tibetský Kandžur do mongolštiny. Tento překlad, chovaný pouze v několika rukopisných exemplářích, se stal o 90 let později základem prvního tištěného vydání červeným tiskem mongolského Kandžuru ve 108 svazcích, které vyšlo v Pekingu v letech 1717/18-20 pod záštitou císaře Kchang-si (jeho moderní reprint byl pořízen v Novém Dillí v letech 1973-79),[58] a v letech 1759 a 1790 pod záštitou císaře Čchien-lunga vydání Tandžuru z let 1742-49 ve 226 svazcích.

K překladu tibetského Tandžuru do mongolštiny došlo z iniciativy Kchang-siho vnuka, císaře Čchien-lunga (1736-1795), který pověřil tímto náročným úkolem celý štáb zkušených překladatelů v čele s tibetskými učenci Rolpädordžem (1717-1786) a Lozang Tänpäňimou (1689-1746). Po rozsáhlých přípravných pracích, které zahrnovaly mj. i vypracování speciálního tibetsko-mongolského terminologického slovníku, bylo s vlastním překladem započato v roce 1742 a dílo v rozsahu 226 svazků bylo dokončeno v roce 1749.

Překlad tibetského Kandžuru a Tandžuru do mongolštiny, uskutečněný v relativně krátké době a na vysoké profesionální úrovni, představuje velký čin v dějinách kulturní výměny mezi Tibetem a Mongolskem a vedle náboženské horlivosti mongolských lamů-překladatelů svědčí i o značné vyspělosti jejich jazyka, schopného vystihovat všechny nuance propracovaného tibetského buddhistického lexika. Mongolský Kandžur a Tandžur představuje vpravdě ojedinělý výkon v dějinách překladatelství.[59]

9. Bönpoistický kánon

Pod silným vlivem tibetského buddhismu a jeho kánonu si i stoupenci tibetského bönpoismu, představujícího značně již buddhizovanou formu původního předbuddhistického kultu bön, vytvořili svůj Kandžur a Tandžur. O jeho "objevení" pro ostatní svět se zasloužili mj. Bengálec Sarat Čandra Dás (1881), ale zejména ruský tibetolog Jurij Nikolajevič Rerich (George de Roerich, 1928) a americký badatel Joseph F. Rock (1929). Podrobně tibetský bönpoistický kánon však prozkoumal a popsal teprve v roce 1974 norský tibetolog a religionista Per Kvaerne.[60] Původní tibetský text *karčhagu* bönpoistického Kandžuru a Tandžuru předtím vydali Lokesh Chandra a Tenzin Namdak.[61]

[58] Pekingské vydání mongolského Kandžuru v 108 svazcích (červený tisk) pochází z let 1717-1720. Jeho moderní reprint vydal Lokesh Chandra, *Mongolian Kanjur*. New Delhi 1973-79, 108 svazků (*ŚPS*, 101-108). - O vzniku mongolského Kandžuru viz Walther Heissig, Zur Entstehungsgeschichte der Mongolischen Kandjur-Redaktion der Ligdan Khan-Zeit (1628-1629). *Studia Altaica*. Festschrift N. Poppe. Wiesbaden 1957, str. 71-87. - Yasuhiro, 127-155.

[59] K tomu viz David S. Ruegg, On Translating the Buddhist Canon (a dictionary of Indo-Tibetan terminology in Tibetan and Mongolian). *In: Studies in Indo-Asian Art and Culture,* III. New Delhi 1974, str. 243-261. -- Moderní katalogy mongolského Kandžuru a Tandžuru připravili Louis Ligeti, *Catalogue de Kanjur mongol imprimé*. Budapest 1942-1944 (Bibliotheca Orientalis Hungarica, 3). - Rinchen, *Catalogue du Tanjur mongol imprimé*. 3 svazky. Delhi 1964-1974 (*ŚPS*, 33/1-3). - Tissa Rajapatirana, *Index to the Titles of Works in the Mongolian Kanjur and Tanjur*. 2 svazky. Canberra, *s.a.* (strojopis). - *Catalogue of the Mongolian Tanjur*. New Delhi 1982 (8 svazků; *ŚPS*, 314-321, faksimilová reprodukce původního katalogu). -- K mongolskému Kandžuru se vztahuje práce F. A. Bischoffa, *Der Kanjur und seine Kolophone*. Bloomington 1968 (2 svazky). Viz k tomu J. W. de Jong, Notes à propos des colophons du Kanjur. *ZAS,* 6 (1972), str. 505-559. -- O mongolském Tandžuru pojednává Lokesh Chandra, A conspectus of the Mongolian Tanjur. *Ural-Altaische Jahrbücher,* 33/1-2 (1961), str. 36-40. - Viz též "Mongol'skij Gančžur i Dančžur". *In:* R. Je. Pubajev a kol., *Vveděnije v izučenije Gančžura i Dančžura*. Novosibirsk 1989, str. 65-80.

[60] Per Kvaerne, The Canon of the Tibetan Bonpos. *IIJ,* 16/1*,* (1974), str. 18-56 a *IIJ*, 16/2 (1974), str. 96-144. - Yasuhiro, 125-126.

[61] Lokesh Chandra - Lopon Tenzin Namdak, Catalogue of the Bon-po Kanjur and Tanjur. *In: Indo-Asian Studies,* II. New Delhi 1965, str. 1-31 (*ŚPS*, 37).

Č Á S T III.

VÝBĚR Z LITERATURY DOMÁCÍ I CIZÍ K TEMATU BUDDHISMU A BUDDHISTICKÉHO KÁNONU

(Další specializovanou literaturu viz v příslušných poznámkách v textu)

***Zkratky*:**

AM Asia Major (Leipzig, London)
AMG Annales du Musée Guimet (Paris)
AOH Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
ArOr Archiv orientální (Praha)
BAISP Bulletin de la Classe historico-philologique de l'Académie Impériale des Sciences de St.-Pétersbourg (St.-Pétersbourg)
BEFEO Bulletin de l'École Française d'Extrême-Orient (Hanoi, Paris)
BSOS Bulletin of the School of Oriental Studies (London)
CAJ Central Asiatic Journal (Wiesbaden)
Concordance A Concordance to the Taisho Canon and the Zhonghua 中華 *Canon (Beijing edition)* (Tokyo)
Fo-kuang Fo-kuang ta cch'-tien 佛光大辭典, I-VIII (Kao-siung 高雄)
HJAS Harvard Journal of Asiatic Studies (Cambridge, Mass.)
IIJ Indo-Iranian Journal (Den Haag, Dordrecht)
JA Journal Asiatique (Paris)
JRAS Journal of the Royal Asiatic Society (London)
OLZ Orientalistische Literaturzeitung (Berlin)
SBAW Sitzungsberichte der Königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften (München)
SPAW Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin (Berlin)
*ŚPS Ś*ata-pitaka Series (New Delhi)
WSTB Wiener Studien zur Tibetologie und Buddhismuskunde
WZKM Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (Graz)
Yasuhiro Yasuhiro Sueki (2008): *Bibliographical Sources for Buddhist Studies from the Viewpoint of Buddhist Philology*. Second Edition Revised and Enlarged. The International Institute for Buddhist Studies, Tokyo (Bibliographia Indica et Buddhica, III).
ZAS Zentralasiatische Studien (Wiesbaden)
ZDMG Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (Leipzig, Wiesbaden)

A

OBECNĚ K BUDDHISMU A BUDDHISTICKÉMU KÁNONU V ZEMÍCH JIŽNÍ A VÝCHODNÍ ASIE

Adikaram, E. W. (1946): *Early History of Buddhism in Ceylon*. Colombo.
Ahir, D. C. *viz* Guruge, Ananda W. P.
Bapat, P. V. (ed., 1956): *2500 Years of Buddhism*. New Delhi.
Bareau, André (1955): *Les premiers conciles bouddhiques*. Paris.
Beal, Samuel (1884): *Buddhism in China*. London.
Beautrix, Pierre (1970): *Bibliographie du Bouddhisme*, Vol. 1: Editions de textes. Bruxelles.
Bechert, Heinz (1966-73): *Buddhismus, Staat und Gesellschaft in den Ländern des Theravada-Buddhismus*, Vols. 1-3. Wiesbaden.
Bechert, Heinz (ed.) (1985): *Zur Schulzugehörigkeit von Werken der Hinayana-Literatur*. Göttingen.
Bechert, Heinz (1992): *The Dating of the Historical Buddha /Die Datierung des historischen Buddha*. Göttingen.
Beckh, Hermann (1928): *Buddhismus (Buddha und seine Lehre),* Vols. 1-2. Berlin (Stuttgart 1980).

Bernet Kempers, A. J. **- Clauson,** G. L. M. aj. (eds.) (1930-61): *Bibliographie bouddhique,* Vols. 1-3. Paris.

Berval, René de (ed.) (1959): *Présence du bouddhisme*. *In: France-Asie* (Saigon), 14, Vol. 16 (1959), Nos. 153-157 (s klasifikovanou bibliografií).

Bibliography of literature on Buddhist topics published on the territory of the G.D.R. since 1945 (1966): Supplement to *Buddhist Yearly 1966*. Halle/Saale.

Bibliotheca Buddhica (1897-1962): St. Pétersbourg (Petrograd, Leningrad, Moskva). Reprint, Osnabrück 1970.

Bode, M. H. (1965): *The Pali Literature of Burma.* [London 1909], Rangoon 1965.

Bouillard, G. (1933): *Notes diverses sur les cultes en Chine: Les attitudes des Buddhas*. 3. vydání. Pékin.

Bruhn, K. - **Wezler,** A. (eds.) (1981): *Studien zum Jainismus und Buddhismus*. Gedenkschrift für Ludwig Alsdorf. Wiesbaden (Alt- und Neu-Indische Studien, 23).

Buddhadasa, Bhikkhu (1966): *Buddha-dharma for Students*. Bangkok.

Buddhismus and its Relation to Other Religions (1985): Essays in Honour of Dr. Shozen Kumoi on His Seventieth Birthday (1985). Kyoto.

Burnouf, Eugène (1884, 2nd ed., 1876): *Introduction à l'histoire du Buddhisme indien*. Paris.

Ch'en, Kenneth K. S. (1964): *Buddhism in China*. *A Historical Surve*y. New Jersey.

Clauson, G. L. M. *viz* **Bernet Kempers,** A. J.

A Concordance to the Taisho Canon and the Zhonghua Canon (Beijing edition) (2004): International College for Advanced Buddhist Studies Library, Tokyo (The Taisho Canon Concordance Series, I).

Conze, Edward (1951*,* 3rd ed., 1957): *Buddhism, its Essence and Development*. Oxford. - Německý překlad, *Der Buddhismus* (1956, 6th ed., 1977). Stuttgart.

Conze, Edward (1982): *Buddhist Scriptures*. *A Bibliography*. Edited and revised by Lewis Lancaster. New York - London (Garland Reference Library of the Humanities, 113).

Conze, Edward (1986): *A Short History of Buddhism*. - Německý překlad, *Eine kurze Geschichte des Buddhismus* (1986). Frankfurt. **-** Český překlad, *Stručné dějiny buddhismu* (1997). Brno.

Dahlke, Paul (1979): *Buddha. Auswahl aus dem Palikanon.* Wiesbaden.

Dasgupta, S. B. (1950): *An Introduction to Tantric Buddhism*. Calcutta (reprint, Berkeley 1974).

Džátaky. Příběhy z minulých životů Buddhy (1992). Přel. Dušan Zbavitel. Praha.

Eitel, Ernest J. (2nd ed., 1904): *Hand-book of Chinese Buddhism, being a Sanskrit-Chinese Dictionary*. Tokyo (reprinty 1939, 1970).

Eliot, C. (1921): *Hinduism and Buddhism*, 3 Vols. London (reprint 1954).

Eliot, C. (1935): *Japanese Buddhism*. London.

Fa-sien (1972, 1995): *Zápisky o buddhistických zemích*. Z čínštiny přel. Josef Kolmaš. Odeon, Praha. **-** 2. vydání, Aurora, Praha 1995 (Edice světových autorů, 2).

Filipský, Jan **- Vacek,** Jaroslav (1970): *Ašóka*. Svoboda, Praha (Portréty, 40).

Fišer, Ivo (1968): Filosofická koncepce nejstaršího buddhismu. *Filosofický časopis,* 16, str. 524-544 (též knižně, Praha 1992).

Fišer, Zbyněk (1968): *Buddha*. Praha.

Fo-kuang ta cch'-tien [Velký buddhistický slovník], 1-8 (1989). 3. vydání. Kao-siung, Tchaj-wan.

Foucher, A**.** (1949): *La vie du Bouddha*. Paris.

Frauwallner, E. (1971): *Die Entstehung der buddhistischen Systeme*. *In: Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen.* I. Philologisch-historische Klasse, No. 6. Göttingen.

Gard, Richard A. (ed.) (1974-): *Buddhist Text Information*. The Institute for Advanced Studies of World Religions. New York.

Gard, Richard A. (ed.) (1979-): *Buddhist Research Information*. The Institute for Advanced Studies of World Religions. New York.

Glasenapp, Helmuth von (1936): *Der Buddhismus in Indien und im Fernen Osten*. Berlin - Zürich.

Glasenapp, Helmuth von (1943): *Die Religionen Indiens*. Stuttgart.

Glasenapp, Helmuth von (1966): *Der Buddhismus - eine atheistische Religion*. München.

Grönbold, Günter (1984): *Der buddhistische Kanon. Eine Bibliographie.* Otto Harrassowitz, Wiesbaden**.**

Guruge, Ananda W. P. - **Ahir,** D. C. (eds., *s.a.*): *Buddhism's Contribution to the World Culture and Civilization*. New Delhi.

Hackmann, H. (1910): *Buddhism as a Religion: Its Historical Development and Its Present Conditions*. London.

Hanayama Shinsho (1961): *Bibliography on Buddhism*. Tokyo.

Harvey, Peter (1990): *An Introductin to Buddhism: Teachings, History and Practice.* Cambridge.

Held, Hans Ludwig (1916): *Deutsche Bibliographie des Buddhismus*. München - Leipzig (reprint, 1972).

Hercus, L. A. aj. (eds.) (1982): *Indological and Buddhist Studies*. Volume in Honour of Professor J. W. de Jong on his Sixtieth Birthday. Canberra (2nd ed., Delhi 1984).

Hodous, Lewis *viz* **Soothill,** William Edward

Hoppe, Max (1973): *Buddha: seine Lehre und sein Weg*. Texte aus dem Pali-Kanon. Wien.

Humphreys, Christmas (1951): *Buddhism*. London (reprint, 1987).

Humphreys, Christmas (1963): *A Popular Dictionary of Buddhism*. New York (London 1976, reprint 1987).

Indianisme et Bouddhisme: Mélanges offert à Mgr. Étienne Lamotte (1980). Louvain-la-Neuve.

Indijskaja kul'tura i buddizm/Indian Culture and Buddhism (1972). Sbornik statěj pamjati akademika F. I. Ščerbatskogo. Moskva.

Jong, Jan Willem de (1964): The Background of Early Buddhism. *Indogaku bukkyogaku kenkyu,* 12/1, pp. 437-424. - Holandsky, Het Ontstaan van het Boeddhisme in India. *Forum der Letteren* (Leiden), 5/4 (1964), pp. 177-190. - Polsky, Podłoże wczesnego buddyzmu. *Euhemer - Przegląd Religioznawczy,* 1964, 2 (39), str. 3-12.

Jong, Jan Willem de (1968): *Buddha's Word in China*. Canberra (28th George Ernest Morrison Lecture).

Jong, Jan Willem de (1970): *The Sacred Texts of Buddhism.* Catalogue of an Exhibition held at the J. B. Chifley Building of the University Library. Asian Studies Division, A.N.U., Canberra, 13 pp.

Jong, Jan Willem de (1972): A Brief Survey of Chinese Buddhist Historiography. *In: Studies in Indo-Asian Art and Culture* (New Delhi), 1, pp. 101-108.

Jong, Jan Willem de (1974): A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America. *The Eastern Buddhist*. N.S. 7/1 (May 1974), pp. 55-106 (Part I); *ibidem*, 7/2 (October 1974), pp. 49-82 (Part II). - Vyšlo také samostatně, a sice ve vydavatelství Bharat-Bharati. Váránasí 1976 (2., opravené a rozšířené vydání v nakladatelství Sri Satguru Publications. Delhi 1987). - Překlad do japonštiny - Hirakawa Akira (1975): *Bukkyo kenkyu no rekishi*. Tokyo. - Do čínštiny (1978-79): *Nei ming* 內明 (Hong Kong), Nov. 1978 - Dec. 1979, pp. 80-93. - Také jako kniha, *Ou-Mej fo-süe jen-ťiou siao-š'* 區美佛學研究小史 [Stručné dějiny buddhistických studií v Evropě a USA]. Hong Kong 1983.

Kawamura, Leslie S. - **Scott,** Keith (eds.) (1977): *Buddhist Thought and Asian Civilization.* Essays in Honour of Herbert V. Guenther on His Sixtieth Birthday. Emeryville.

Kolmaš, Josef (1974): Buddhist Studies in Czechoslovakia. *Bulletin of Tibetology* (Gangtok, Sikkim), 11/1, pp. 5-10.

Kolmaš, Josef (1987): Posvátné texty buddhismu, I-III. *Nový Orient* (Praha), 42/8, str. 240-242; 42/9, str. 273-276; 42/10, str. 306-308.

Kolmaš, Josef (1995a): *Buddhistická svatá písma. Šestnáct arhatů.* PRÁH, Praha.

Kolmaš, Josef (1995b): Tripitaka neboli "Tři koše" svatých knih. *In:* Kolmaš (1995a), 11-18.

Kolmaš, Josef (2012): *I-ťing a jeho cesta do zemí Jižního moře a do Indie (671-695). Fragmenta Ioannea Collecta* (Svatý Jan pod Skalou), 16, str. 33-68.

Kolmaš, Josef (v tisku): *Svjaščennyje teksty buddhizma*. Vostočnaja literatura, Moskva.

Král, Oldřich (vyd.) (2011): *Čínský, japonský a korejský buddhismus*. Argo. Praha (Základní texty východních náboženství, 3).

Lamotte, Étienne (1958): *Histoire du bouddhisme indien, des origines à l'ére Saka* (1958). Louvain (reprinty 1967, 1976). - Anglický překlad, *History of Indian Buddhism from the origins to the Saka era* (1976). Louvain-la-Neuve (reprint 1988).

Lehmann, Johannes (1980): *Buddha. Leben, Lehre, Wirkung*. München.

Lesný, Vincenc (1948): *Buddhismus*. Praha; 2. vydání, Olomouc 1996.

Lexikon východní moudrosti (1994): Z němčiny přel. Vladimír Liščák, Jan Filipský, Helena Heroldová, Josef Kolmaš, Stanislava Vavroušková. Praha.
Ling, Trevor O. (1972, reprint 1981): *A Dictionary of Buddhism*. New York.
Lokesh Chandra (1977): Sanskrit Texts Transcribed in the Chinese Tripitaka. *Vishveshvaranand Indological Journal* (Hoshiarpur, Panjab), 15/2, pp. 249-264.
Malalasekera, G. P. (ed.) (1961-): *Encyclopaedia of Buddhism*. Colombo.
March, Arthur C. (1935): *Buddhist Lodge Bibliography.* London (s pěti Dodatky za léta 1936-1940).
McGovern, W. M. (1922): *Introduction to Mahayana Buddhism*. London.
Miltner, Vladimír (2001): *Vznik a vývoj buddhismu.* Vyšehrad, Praha (Světová náboženství); 2. vyd., Vyšehrad, Praha 2012.
Murti, T. R. V. (1960): *The Central Philosophy of Buddhism*. London.
Nakamura Hajime (1980): *Indian Buddhism: A Survey with Bibliograhical Notes*. Hirakata.
Nyanasatta Thera (1992): *Základy buddhismu.* Přel. Dušan Zbavitel. Praha.
Nyanatiloka (1952): *Buddhistisches Wörterbuch.* Konstanz. - Francouzský překlad (1961), *Vocabulaire bouddhique de termes et doctrines du canon pali*. Paris. - Anglický překlad (1972), *Buddhist Dictionary* (*Manual of Buddhist terms and doctrines*). Colombo.
Obermiller, Eugen (1931-32): *History of Buddhism (Chos-hbyung) by Bu-ston*. Part I: The Jewelry of Scripture; Part II: The History of Buddhism in India and Tibet. Heidelberg.
Oldenberg, Hermann (1881): *Buddha, sein Leben, seine Lehre, seine Gemeinde*. Berlin (10th ed., 1923).
Oldenberg, Hermann *viz* **Rhys Davids,** T. W.
Pischel, R. (1917): *Leben und Lehre des Buddha*. Leipzig.
Procházka, Leopold (1926): *Buddha a jeho učení.* Plzeň.
Ray Nihar Ranjan (1946): *Theravada Buddhism in Burma*. Calcutta.
Regamey, Constantin (1950): *Buddhistische Philosophie*. Bern.
Reichelt, Karl Ludwig (1927; 3rd ed., 1934): *Truth and Tradition in Chinese Buddhism*. *A Study of Chinese Mahayana Buddhism*. Shanghai.
Rhys Davids, T. W. (1882): *Buddhism: Being a Sketch of the Life and Teachings of Gautama, the Buddha*. London.
Rhys Davids, T. W. (1938): *Outlines of Buddhism*. *A historical sketch*. London (reprint, New Delhi 1978).
Rhys Davids, T. W. **- Oldenberg,** Hermann (1975): *Vinaya Texts*. Translated from Pali, I-III. Delhi (reprint, *Sacred Books of the East Series,* 13, 17, 20).
Rockhill, W. W. (1884, 1907): *The Life of the Buddha and the Early History of His Order*. London (reprint, Peking 1941).
Röhrborn, Klaus - **Veenker,** Wolfgang (1983): *Sprachen des Buddhismus in Zentralasien.* Wiesbaden.
Ruegg, David Seyfort **- Schmithausen,** Lambert (eds.) (1990): *Earliest Buddhism and Madhyamaka*. Leiden - New York - Kobenhavn - Köln (Panels of the VIIth World Sanskrit Conference, Kern Institute, Leiden. August 23-29, 1987, Vol. 2).
Samtani, N. H. (ed.) (1989): *Amala Prajňa: Aspects of Buddhist Studies.* Professor P. V. Bapat Felicitation Volume. Delhi (Bibliotheca Indo-Buddhica, 63).
Schiefner, Anton (1868, 1869): *Taranatha's Geschichte des Buddhismus in Indien*. St. Petersburg 1868 (tibetský text) a 1869 (německý překlad). Reprint, Tokyo 1965. - Anglický překlad, *Taranatha's History of Buddhism in India*. Calcutta 1970 (reprint, 1980).
Schlingloff, Dieter (1962): *Die Religion des Buddhismus*. Berlin.
Schmithausen, Lambert *viz* **Ruegg,** David Seyfort
Schneider, Ulrich (1980): *Einführung in den Buddhismus*. Darmstadt.
Schumann, Hans Wolfgang (1974): *Buddhismus und Buddhismusforschung in Deutschland.* Wien.
Schumann, Hans Wolfgang (1976): *Buddhismus*. *Stifter, Schulen und Systeme*. Olten.
Schumann, Hans Wolfgang (1982): *Der historische Buddha*. Köln.
Scott, Keith *viz* **Kawamura,** Leslie S.
Silburn, Lilian (1977): *Le Bouddhisme*. Paris.
Skilling, Peter (1992): The Raksha Literature of the Sravakayana. *Journal of the Pali Text Society*, 16 (1992), pp. 109-182.

Snellgrove, David L. (ed.) (1978): *The Image of the Buddha*. London.
Soothill, William Edward - **Hodous,** Lewis (1937): *A Dictionary of Chinese Buddhist Terms with Sanskrit and English Equivalents*. London. - Reprinty Taipei, Taiwan 1962; Delhi 1977.
Sramana vidya. Studies in Buddhism (1987). Prof. Jagannath Upadhyaya Commemoration Volume. Sarnath, Varanasi.
Subhadra, Bhikshu (1970): *A Buddhist Catechism*. *An Introduction to the Teaching of the Buddha Gotama*. Kandy, Ceylon.
Suzuki, D. T. (1963): *Outlines of Mahayana Buddhism*. New York.
Süan-cang (2002): *Zápisky o západních krajinách za Velkých Tchangů*. Z čínštiny přel. Josef Kolmaš. Academia, Praha.
Š'-jung fo-süe cch'-tien 實用佛學辭典 [Praktický slovník buddhismu], 1-4 (1935). Šanghaj.
Š' Šeng-jen 釋聖嚴 (1969): *Š'-ťie fo-ťiao tchung-š'* 世界佛教通史 [Obecné dějiny světového buddhismu]. Svazek 2. - Indie, Tibet, Japonsko. Tchaj-pej 台北, Tchaj-wan (5. vydání, 1990).
Tchang Jung-tchung 湯用彤 (1938): *Chan Wej liang Ťin Nan-Pej-čchao fo-ťiao š'* 漢魏兩晉南北朝佛教史 [Dějiny buddhismu za Chanů, Wejů, obou Ťin a Jižních a Severních dynastií]. Šanghaj.
Thomas, Edward Joseph (1933): *History of Buddhist Thought*. London.
Thomas, Edward Joseph (1949): *The Life of Buddha as Legend and History*. 3rd ed., London.
Thupten Kalsang (ed.) (1966): *The Wisdom Gone Beyond.* An Anthology of Buddhist Texts, translated from Tibetan, Sanskrit and Pali. Bangkok.
Tsongkhapa (1988): *The Principal Teachings of Buddhism.* With a commentary by Pabongka Rinpoche. Translated by Geshe Lobsang Tharchin and Michael Roach. Howell, Mew Jersey.
Vacek, Jaroslav *viz* **Filipský,** Jan
Veenker, Wolfgang *viz* **Röhrborn,** Klaus
Waldschmidt, Ernst (1932): *Bruchstücke buddhistischer Sutras aus dem zentralasiatischen Sanskritkanon.* Leipzig.
Walpola, Rahula (1956): *History of Buddhism in Ceylon*. Colombo.
Wanguová, Madhu Bazaz (1996): *Buddhismus.* Přel. Vladimír Miltner. Nakladatelství Lidové noviny, Praha (Světová náboženství).
Weinstein, Stanley (1987): *Buddhism under the T'ang*. Cambridge.
Welch, H. (1967): *The Practice of Chinese Buddhism*. Cambridge.
Werner, Karel (2008, 2009): *Náboženské tradice Asie*. **1** (Od Indie po Mongolsko s přihlédnutím k Přednímu východu); **2** (Jihovýchodní Asie, Čína, Korea a Japonsko). 2., rozšířené vydání. CAD Press, Bratislava.
Winternitz, Moriz (1920): *Geschichte der indischen Literatur*. Zweiter Band. Die buddhistische Literatur und die heiligen Texte der Jainas. Leipzig.
Winternitz, Moriz (1929): *Der ältere Buddhismus nach Texten des Tripitaka*. Tübingen.
Winternitz, Moriz (1930): *Der Mahayana-Buddhismus nach Sanskrit- und Prakrit-Texten*. Tübingen.
Wright, A. F. (1959): *Buddhism in Chinese History*. Stanford - London.
Yuyama Akira (1972): A Bibliographical Guide to the Study of Buddhist Sanskrit Texts. *Bulletin of the Bibliographical Society of Australia and New Zealand* (Melbourne), No. 4, pp. 77-81.
Zürcher, Erik (1959): *The Buddhist Conquest of China*. Leiden.
Zürcher, Erik (1962): *Buddhism, its Origin and Spread in words, maps and pictures*. Routledge & Kegan Paul, London.
Žukovskaja, N. L. aj. (1992): *Buddizm: Slovar'*. Moskva.

1. OBECNĚ K TVORBĚ A PŘEKLÁDÁNÍ KÁNONU

Kolmaš, Josef (1997, 2002): Překládání buddhistických súter (Fenomén sociokulturního přenosu). *Nový Orient* 52, čís. 2, str. 64-67. - Reprint. *In: Univerzitní noviny* (Brno), roč. 9, čís. 1 (31. ledna 2002), str. 25-29.
Ruegg, David S. (1974): On Translating the Buddhist Canon (a dictionary of Indo-Tibetan terminology in Tibetan and Mongolian). *Studies in Indo-Asian Art and Culture,* III. New Delhi, pp. 243-261.

2. ČÍNSKÝ BUDDHISTICKÝ KÁNON

Bagchi, Probodh Chandra (1927-1938): *Le canon bouddhique en Chine*, 2 vols. Paris.
Bunyiu Nanjio (1883): *A Catalogue of the Chinese Translation of the Buddhist Tripitaka, the sacred canon of the Buddhist in China and Japan*. Oxford. - K tomu viz též Lokesh Chandra (1980).
Demiéville, Paul (1924): Sur les éditions imprimées du canon chinois. *BEFEO*, 24/1-2, pp. 181-218.
Demiéville, Paul aj. (eds.) (1931): *Hobogirin. Dictionnaire encyclopédique du bouddhisme d'après les sources chinoises et japonaises.* Fascicule annexe: *Table du Taisho Issaikyo*. Tokyo (opravené a rozšířené vydání, Paris - Tokyo, 1978).
Denison Ross, E. (1910): *Alphabetical List of the Titles of Works in the Chinese Buddhist Tripitaka, being an Index to Bunyiu Nanjio's Catalogue and to the 1905 Kioto reprint of the Buddhist Canon*. Calcutta.
Forke, Alfred (1916): *Katalog des Pekinger Tripitaka der kgl. Bibliothek zu Berlin*. Berlin.
Fuchs, Walter (1930): Zur technischen Organisation der Übersetzungen buddhistischer Schriften ins Chinesische. *AM*, 6, pp. 84-103.
Gokhale, V. V. (1941): The Chinese Tripitaka. *Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute* (Poona), Vol. 22, pp. 220-235.
Kolmaš, Josef (1995): Ta-cang-ťing - kánon čínských buddhistů**.** *In:* Kolmaš (1995a), 19-23.
Kolmaš, Josef (1969): *A Comprehensive Catalogue of the Chinese Buddhist Canon (A Great Canon in the Edition of the P'in-chia vihara).* New Delhi. - Návrh na neuskutečněné vydání v *ŚPS.*
Lokesh Chandra (1980): *Bunyiu Nanjio: A Catalogue of the Buddhist Tripitaka. With additions and corrections*. New Delhi.
Schlegel, Gustave (1898): *Catalogue of all Buddhist Books Contained in the Pitaka Collection in Japan and China* (With an Alphabetical Index by S. Fuji). Kyoto.
Žen, Ťi-jü 任继愈 (1986): *Čung-chua Ta-cang-ťing* [Čínská Tripitaka]. *Žen-min chua-pao* 人民畫報, Peking, No. 1, pp. 12-13.

3. ČÍNSKÁ VYDÁNÍ A KATALOGY ČÍNSKÉ TRIPITAKY

Obecně o čínských vydáních Čínské Tripitaky a jejích katalozích: *Concordance*, Foreword IX-XII; *Fo-kuang* II, 1001b-1017a; Grönbold, 23-26, 30-31; Kolmaš 1995a, 30-32 (pozn. 4-17), 33 (pozn. 27-31); Yasuhiro 181-286.
Tao-an (374): *Cung-li čung-ťing mu-lu.*
Seng-jou (520): *Čchu San-cang ťi-ťi*.
Fa-ťing aj. (594): *Suej čung-ťing mu-lu*. 7 svazků.
Fej Čchang-fang (597): *Li-taj San-pao ťi*. 15 svazků.
Jen-cung (602): *Suej čung-ťing mu-lu*. 5 svazků.
Tao-süan (664): *Ta Tchang nej-tien lu*. 16 svazků.
Ťing-maj (přibližně 664): *Ku-ťin i-ťing tchu-ťi mu-lu*. 4 svazky.
Ming-čchüan (695): *Wu Čou kchan-ting čung-ťing mu-lu*.
Č'-šeng (730): *Kchaj-jüan š'-ťiao lu*, zvaný též *Kchaj-jüan-lu*. 30 svazků.
Jüan-čao (800): *Čen-jüan sin-ting š'-ťiao mu-lu*. 30 svazků.
Kchaj-pao-cang, zvaný též *Šu-pan* nebo *Šu-pen*, "S'čchuanské vydání" (971). Čcheng-tu, 5048 děl.
Chuaj-ťing (1027): *Tchien-šeng š'-ťiao cung-lu.*
Čchi-tan-cang, zvaný též *Liao-pen*, "Liaoské vydání" (1031-1064).
Čchung-ning wan-šou ta-cang (1080-1103/4; s dodatky z let 1172/76). Fu-čou, 595 svazků.
Pchi-lu-cang (1112-1148), nebo 1115-1150 (s dodatky z roku 1172). Fu-čou, 567 svazků.
S'-čchi Jüan-ťüe-cang (1126-1132). Chu-čou, 548 svazků.
Ťin-cang, zvaný též *Čao-čcheng cang-pen*, "Vydání kánonu z Čao-čchengu" (1148-1173).
S'-čchi C'-fu-cang, zvaný též *Ťin Čao-čcheng-cang*, "Ťinský kánon z Čao-čchengu" (1237-1252, podle jiných 1125-1275/6). Chu-čou, 599 svazků, 5740 děl.

Ťi-ša-cang (1231-1322). Su-čou, 593 svazků, 1532 děl.
Chung-fa-cang (1277-1294). Peking, 1654 děl.
Pchu-ning-cang, zvaný též *Jüan-cang*, "Jüanský kánon" (1278-1294). Chang-čou, 587 svazků.
Čching Ťi-siang aj.: *Č'-jüan fa-pao kchan-tchung cung-lu*, zkráceně *Č'-jüan-lu* (1285-1287). 10 svazků, 1440 děl.
Wang Ku: *Ta-cang šeng-ťiao fa-pao piao-mu* (1306). 10 svazků.
Nan-cang, zvaný též *Chung-wu Nan-cang*, "Jižní kánon z éry Chung-wu", nebo *Jung-le Nan-cang*, "Jižní kánon z éry Jung-le" (1368/72-1398/1403). Nanking.
Pej-cang (1402/10-1424/40). Peking.
Wu-lin-cang, zvaný též *Čao-čcheng-cang*, nebo *Ťia-ťing-cang* (1522-1566).
Wan-li-pen (1573-1620).
Leng-jen-s' pan (1589-ca. 1620).
Ta Ming San-cang šeng-ťiao mu-lu (1600). 4 svazky.
Sü-cang (1666).
Jou Sü-cang (1676/77).
Č'-sü: *Jüe-cang č'-ťin* (1664) a 1709 (v Číně) a 1782/82 (v Japonsku). 48 svazků.
Lung-cang Čching-cang (1735-1738). - Přetištěn v Nankingu v roce 1869-1870.
Po-na-cang (1866). - Přetištěn v Pej-pchingu v roce 1936.
Pchin-ťia ťing-še Ta cang-ťing (1909-1913). Šanghaj, 414 svazků, 1916 děl.
Jing-jin Sung Ťi-ša cang-ťing (1931-1936). Šanghaj.
Sung Cang i-čen (1935). Šanghaj, 120 svazků.
Ťin-cang (1944). Šanghaj.
Čung-chua Ta-cang-ťing (1956-). Peking.
Fo-kuang Ta-cang-ťing (1977). Tchaj-wan.
Fo-ťiao Ta-cang-ťing (1977-1983). Tchaj-wan.

4. BUDDHISTICKÝ KÁNON A JEHO KATALOGY V KOREJI

Obecně: Fo-kuang II, 1007b-1008a; Grönbold, 24 (Nr. 32) a 26 (Nr. 58); Kolmaš 1995a, 29 a 32 (pozn. 18-20); Yasuhiro 331-333.
Korjo Tädžanggjong (Kao-li Ta-cang-ťing) (1237-1251). Häinsa (Jižní Korea). 639 svazků.
Korjo Tädžanggjong (Kao-li Ta-cang-ťing) (1957-1976). Soul.
Koryo Tripitaka in 45 volumes with Index and Notes in one volume. S.a., s.l. Strojopis, 3 pp.
Nak Choon Paek (1951): Tripitaka Koreana. *Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society*, 32 (1951), pp. 62-78.
Jong, Jan Willem de (1969): Korea's Edition of the Chinese Buddhist Canon. *Hemisphere*, Volume 13, Number 4 (April 1969), pp. 26-29.
Lancaster, Lewis R. (1979): *The Korean Buddhist Canon: A Descriptive Catalogue*. Berkeley.
Lancaster, Lewis R. (*s.a.*): The Descriptive Catalogue of the Korean Buddhist Canon. Berkeley, California. Background. Strojopis, 4 pp.
Růžová, Jiřina (1997): Tripitaka Koreana v klasické formě a na CD-ROM. *Nový Orient*, 52, čís. 2, str. 76-77.

5. BUDDHISTICKÝ KÁNON A JEHO KATALOGY V JAPONSKU

Obecně: Fo-kuang II, 1015c-1017a; Grönbold, 25 (Nr. 40, 45-47, 49) a 26 (Nr. 53-57a); Kolmaš 1995a, 29 a 32-33 (pozn. 21-24); Yasuhiro 334-346.
Nejstarší tištěné vydání Čínské Tripitaky za císaře Horikawy (1102).
Kánon ve vydání mnicha Tenkai (1633/37-1645/48).
Vydání Óbaku (1669-1681). - Přetisk 1880-1885.
Kánon ve vydání mnicha Tecugen (1678-1681).
Katalog *Ninchó Daizó-taikóroku* (1706-1715). 57 svazků.

Katalog *Suiten Yenzan sandaizó mokuroku* (1748, vytištěn 1819). 3 svazky.

Šimada, B. - **Fukuda**, G. aj. (k vydání připravili) (1880-1885): *Dainihon kótei šukusacu daizókjó*, zvaný též *Šukusacu-zókjó*, "Kánon drobným typem písma"). - Reprodukován 1911-1920 a 1935-1938. Tokyo, 318 svazků, 1916 děl.

Fujii Sensho (1899): Katalog *Dainihon kótei daizókjó mokuroku*, zvaný též *Genson Nihon daizókjó kandži-mokuroku.* Kyoto.

Hamada, C. - **Yoneda,** M. aj. (k tisku připravili) (1902 a opět 1902-1905): *Dainihon kótei daizókjó*, zvaný též *Mandži-zókjó* nebo *Kyoto Tripitaka*. Kyoto, 36 svazků.

Dainihon zokuzokyo (1905-1912). 150 svazků. - Reprintován 1923 v Šanghaji, 1967 v Hongkongu.

Nanjio, B. - **Takakusu,** J. - **Omura,** S. - **Mochizuki,** S. aj. (k tisku připravili) (1911-1922): *Dainihon bukkyo zensho*. 151 svazků.

Katalog *Dainihon zokuzokyo mokuroku* (1912). 150 svazků.

Puini, Carlo (1913-15): Supplemento ai cataloghi de Tripitaka Dai Nihon zoku zokyo mokuroku Kyoto 1912. *Rivista degli Studi Orientali,* 6 (1913-15), pp. 509-520.

Kokuyaku daizokyo (1917-1921). Tokyo, 30 svazků.

Bukkyo taikei (1917-1938). Tokyo, 64 svazků.

Šówa šinsan kokujaku daizókjó, zvaný též *Nihon daizókjó* (1919-1921). Tokyo, 50 svazků (jiné vydání, tamtéž, 1928-1932, 48 svazků).

Takakusu, Junjiro - **Watanabe,** Kaigyoku (eds.) (1923-1934): *Taisho shinshu daizokyo. The Tripitaka in Chinese*. Tokyo, 100 svazků, 3053 děl (reprint tamtéž, 1960-64).

Abe Fumio (1929): Taisho shinshu Daizokyo kando mokuroku-naka no Kan-zo taisho ni tsuite. *Gendai Bukkyo*. No. 67.

Ui, H. aj. (ed.) (1929-1943): *Kokuyaku issaikyo*. Tokyo, 156 svazků. - Reprintován s dodatky (59 svazků), Tokyo 1936-1948 a opět 1958.

Takakusu Junjiro (1929): *Showa Hobo somokuroku*. Tokyo.

Sakurabe Bunkyo (1930): Nyorai Daizokyo somokuroku ni tsuite. *Shukyo Kenkyu,* N.S. VII, 1, pp. 139-148.

Bagchi, Probodh Chandra (*s.a.*): Buddhist Studies in Japan and The Taisho Edition of the Chinese Tripitaka. *S.l.* Strojopis, 5 str.

Tables du Taisho Issaikyo, nouvelle édition du canon bouddhique chinois (1931). Tokyo (Hobogirin Fascicule annexe).

Taisho shinshu daizokyo sakuin. Index to the Taisho Tripitaka (1975). Tokyo.

Demiéville, Paul - **Durt,** Hubert - **Seidel,** Anna (1978): *Répertoire du Canon Boudhique Sino-Japonais. Edition de Taisho*.

6. ČÍNSKÁ TRIPITAKA V ANGLICKÉM PŘEKLADU

Kolmaš, Josef (1995): Překladatelský projekt století - (Čínský buddhistický kánon v anglickém překladu). *In:* Kolmaš (1995a), 47-58.

Numata Center for Buddhist Translation and Research (*s.a.*): *The English Translation Project of the Buddhist Canon in Chinese*. Bukkyo Dendo Kyokai, Tokyo, 1-22 pp.

B

OBECNĚ K TIBETU A TIBETSKÉMU BUDDHISTICKÉMU KÁNONU

Bell, Charles (1931): *The Religion of Tibet*. Oxford (reprinted, 1968).

Bleichsteiner, Robert (1935): *Die gelbe Kirche*. Wien.

Cybikov, G. C. (1987, 2001): *Cesta k posvátným místům Tibetu.* Z ruštiny přel. Josef Kolmaš. Vyšehrad, Praha. - 2. vydání, Argo, Praha 2001.

Durme, Le R. P. J. van (1931-32): Notes sur le Lamaisme. *Mélanges Chinois et Bouddhiques* (Bruxelles) I, pp. 263-321.

Filchner, Wilhelm (1954): *Kumbum. Lamaismus in Lehre und Leben*. Zürich.

Heissig, Walther *viz* **Tucci**, Giuseppe
Hoffmann, Helmut (1950): *Quellen zur Geschichte der tibetischen Bon-Religion.* Wiesbaden.
Hoffmann, Helmut (1956): *Die Religionen Tibets*. München - Freiburg. - Anglický překlad, *The Religions of Tibet* (1961). London.
Hopkins, Jeffrey (1988): *Der tibetische Buddhismus. Sutra und Tantra.* Jägerndorf.
Jazaki Masami (1990): *Si-cang fo-ťiao š' kchao* 西藏佛教史考 [Studie k dějinám buddhismu v Tibetu]. Z japonského originálu vydaného v roce 1979 přel. Š' Šuo 石碩 a Čang Ťien-š' 張建世. Si-cang žen-min čchu-pan-še 西藏人民出版社 [Tibetské lidové nakladatelství], *s.l.,* 1990.
Karmay, Samten G. (1972): *The Treasury of Good Sayings: A Tibetan History of Bon.* London.
Karmay, Samten G. (1975): A General Introduction to the History and Doctrines of Bon. *Memoirs of the Research Department of the Toyo Bunko,* 33 (1975), pp. 171-218.
Kaschewsky, Rudolf (1971): *Das Leben des lamaistischen Heiligen Tsongkhapa.* Wiesbaden (Asiatische Forschungen, 32).
Kaschewsky, Rudolf (1984): Heilige Schriften im indischen und tibetomongolischen Buddhismus. *In:* Hans-Joachim Klimkeit (ed.), *Götterbild in Kunst und Schrift*. Bonn, pp. 161-176.
Kočetov, A. N. (1972): *Lamaizm*. Moskva.
Kvaerne, Per (1972): Aspects of the Origin of the Buddhist Tradition in Tibet. *Numen,* 19/1, pp. 22-40.
Lalou, Marcelle (1953): Les textes bouddhiques au temps du roi Khri-srong-lde-bcan. *JA*, 241 (1953), pp. 313-353.
Li I-čuo 李翊灼 (1929, 1933): *Si-cang fo-ťiao š'* 西藏佛教史 [Dějiny tibetského buddhismu]. Šanghaj.
Lü Čcheng 呂澂 (1933): *Si-cang fo-süe jüan lun* 西藏佛學原論 [O původu buddhismu v Tibetu]. Šanghaj.
Mensching, Gustav (1955): *Buddhistische Geisteswelt. Vom historischen Buddha zum Lamaismus.* Baden-Baden.
Mitsushima Tadasu (1977): On the Indigenization of Buddhism in Tibet and the Development of Lamaism. *Kyoyo-ronshu/Review on Liberal Arts*. Kokushikan University Memorial Issue for the 60th Anniversary of Foundation. Tokyo, pp. 1-34 (japonsky).
Mitsushima Tadasu (1992): *Bonkjógaku-tó no kenkjú/A Study of the Traditions of Bonism.* Tókjó (japonsky, čínsky, anglicky).
Pander, Eugen (1889): Geschichte des Lamaismus. *Verhandlungen der Berliner Gesselschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte* (Berlin), XXI, pp. 199-210.
Richardson, Hugh *viz* **Snellgrove**, David
Sakai Šinten (1944): *Rama-kjó no tenseki* [Klasické knihy lamaismu]. Tókjó.
Schlagintweit, Emil (1863): *Buddhism in Tibet illustrated by literary documents and objects of Religious Workship. With an account of the Buddhist Systems preceeding it in India.* London (reprinted, 1968).
Schulemann, Günther (2nd ed., 1958): *Geschichte der Dalai-Lamas*. VEB Otto Harrassowitz, Leipzig.
Snellgrove, David L. (1957): *Buddhist Himalaya*. *Travels and Studies in quest of the origins and nature of Tibetan religion*. Oxford.
Snellgrove, David L. (1967): *The Nine Ways of Bon.* London.
Snellgrove, David L. (1987): *Indo-Tibetan Buddhism*. *Indian Buddhists and Their Tibetan Successors*. London.
Snellgrove, David **- Richardson,** Hugh (1968): *A Cultural History of Tibet*. George Weidenfeld and Nicolson Ltd., London.
Svět tibetského buddhismu (1994): Fotografická část Pavol Breier, Josef Ptáček, Zdeněk Thoma. - Textová část Josef Kolmaš, Dušan Zbavitel, Ivana Grollová. Praha.
Tändzin Gjamccho (1990): *Úvod do buddhismu*. Z angličtiny přel. Eva Zahradníčková. Praha.
Tändzin Gjamccho (1992): *O Tibetu a tibetském buddhismu*. Z angličtiny přel. Josef Kolmaš, Dušan Zbavitel aj. Praha.
Tenzin Gyatsho (1968): *The Opening of the Wisdom-eye and the History of the Advancement of Buddhadharma in Tibet.* Bangkok.

Terjék, József (ed.) (1984): *Collected Works of Alexander Csoma de Kőrös: Tibetan Studies*. 1-4. Budapest.

Tsepak Rigzin (1986): *Nang-don rig-pa'i ming-cchig bod-dbjin šan-sbjar/Tibetan-English Dictionary of Buddhist Terminology*. Dharamsala.

Tucci, Giuseppe (1949): *Tibetan Painted Scrolls*, 1-3. La Libreria dello Stato, Roma (reprinted, Kyoto 1980).

Tucci, Giuseppe **- Heissig,** Walther (1970): *Die Religionen Tibets und der Mongolei*. Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart (Die Religionen der Menschheit, 20).

Waddell, L. Austine (1934): *The Buddhism of Tibet or Lamaism*. 2nd, enlarged edition, W. Heffer and Sons, Cambridge (reprinted, 1959).

Wang Fu-žen 王輔仁 (1991): *Si-cang fo-ťiao š'-lüe* 西藏佛教史略 [Nástin dějin tibetského buddhismu]. Si-ning 西宁, Čching-chaj 青海.

Wang I-nuan 王沂暖 aj. (1986, třetí dostisk 1988): *Bod-rgja sangs-rgjas čhos-gžung-gi cchig-mdzod/Cang-chan fo-süe cch'-tien* 藏汉佛学词典 [Tibetsko-čínský buddhistický slovník]. Si-ning, Čching-chaj.

1. TIBETSKÝ BUDDHISTICKÝ KÁNON

Čou Žun-nien 周潤年 (1997): Cang-wen "Ta-cang-ťing" ti pan-pen ťi čchi nej-žung 藏文＜大藏經＞的版本及其內容 [Tištěná vydání Tibetského kánonu a jejich obsah]. *Čung-kuo Si-cang* 中国西藏, No. 5, pp. 37-40.

Čung-chua Ta-cang-ťing (Si-cang pu-fen) [Čínská Tripitaka (Tibetská část)] (v tisku), *s.a.*

Eimer, Helmut (1980): Einige Hinweise zur Edition tibetischer kanonischer Texte (Beobachtungen zur Überlieferung in Blockdrucken). *ZAS*, 14/1, pp. 195-209.

Eimer, Helmut (2002): Kanjur and Tanjur Studies: Present State and Future Tasks. Introductory Remarks. *In:* Helmut Eimer & David Germano (eds.) (2002): *The Many Canons of Tibetan Buddhism*, pp. 1-12 (Brill's Tibetan Studies Library, Vol. 2/10).

Hadano Hakuyu (1959): Chibetto Daizokyo oboegaki [Poznámky k Tibetské Tripitace]. *Shoho*, Vol. 2, No. 4.

Hadano Hakuyu (1966, 1971): Chibetto daizokyo engi [A History of compiling and editing of the Tibetan Kanjur and Tanjur]. *Annual of Oriental and Religious Studies* (Tokyo), Vol.3 (1966), pp. 35-83 and Vol. 8 (1971), pp. 9-27.

Hartmann, Jens-Uwe (1996): Notes on Two Texts in the Phug brag Kanjur. *In: Indica et Tibetica,* 28 (Festgabe für Helmut Eimer). Swisttal-Odendorf, pp. 69-78.

Hashimoto Koho (1938): Ramakyo no Daizokyo. *Moko gaku,* II.

Hayashima K. - Takasaki J. - Yamaguchi Z. - Ejima Y. (comp. and ed., 1977-): *The Tibetan Tripitaka, Sde dge edition.* The DBU MA section, Vols. 1-17. The Sekai Seiten Kanko Kyokai Co., Ltd. Tokyo.

Hopkins, Jeffrey (1988): *Der tibetische Buddhismus*. *Sutra und Tantra*. Jägerndorf.

Ch'en, Kenneth K. S. (1945): The Tibetan Tripitaka. *HJAS,* Vol. 9, No. 1 (September, 1945), pp. 53-62.

Chibetto-koku Daizokyo mokuroku (1898). *Toyo Tetsugaku* (Tokyo), V, 3.

Kanakura Ensho (1937): Chibetto Daizokyo somokuroku no hihyo. *Saito Hoonkai jiho*, No. 124, pp. 1-26.

Kasamatsu Tanden (1941): Chibetto Daizokyo ni tsuite [O Tibetské Tripitace]. *Bukkyo kenkyu*, Vol. 5, Nos. 3-4, pp. 149-169.

Kawasaki Shinjo (2005): Chibettoyaku daizokyo [Tibetan Kanjur and Tanjur]. Daito Shuppansha (Tokyo), pp. 286-292.

Kolmaš, Josef (1962): Notes on the Kanjur and Tanjur in Prague. *ArOr,* Vol. 30, No. 2, pp. 314-317.

Kolmaš, Josef (1978, 2002): *The Iconography of the Derge Kanjur and Tanjur*. New Delhi (*ŚPS*, 241). - Reprint, VEDAMS, New Delhi 2002.

Kolmaš, Josef (1995): Kandžur a Tandžur - tibetský buddhistický kánon. *In:* Kolmaš (1995b), str. 35-45.

Kusunoki Motomichi (1917): Chibetto Daizokyo Kanjuru oyobi Tanjuru ni tsuite. *Tokujo Gakuho*, No. 183.

Lalou, Marcelle (1953): Les textes bouddhiques au temps du roi Khri-srong-lde-bcan. Contribution à la bibliographie du Kanjur et du Tanjur. *JA*, 241, pp. 313-353.

Lama, C. R. (*s.a.)*: Divisions of the Tibetan *bKa-aGyur* (pp. 1-3: Sde-dge edn., JETTP, Volume nos. 1-45) and *Bstan-Hgyur* (pp. 3-9: Sde-dge edn., JETTP, Volume nos. 46-151). Typescript, Santiniketan.

Lokesh Chandra - Lopen Tenzin Namdak (1965): Catalogue of the Bon-po Kanjur and Tanjur. *Indo-Asian Studies,* II. New Delhi, pp. 1-31 (*ŚPS*, 37).

Mihara Yoshinobu (1944): Ramakyo Daizokyo ni kansuru hokoku. *Manshu Gakuho*, 8-9.

Pubajev, R. Je. aj. (1989): *Vveděnije v izučenije Gančžura i Dančžura*. *Istoriko-bibliografičeskij očerk*. "NAUKA", Sibirskoje otdělenije. Novosibirsk.

Sakai Shiro (1942): Deruge-ban Chibetto Daizokyo Tohoku mokuroku hoi [Dodatky k Tohoku katalogu dergeského vydání Tibetské Tripitaky]. *Bunka*, Vol. 9, No. 3, pp. 281-287.

Sakai Shiro (1944): Kahoku Godaisan no Daizokyo. *Mikkyo Kenkyu*, No. 87, pp. 46-49.

Sakurabe Bunkyo (1926-27): Chibetto Daizokyo mokuroku. *Bukkyo Kenkyu,* VII, 1 - VIII, 4.

Sakurabe Bunkyo (1934): Chibetto no Daizokyo ni tsuite. *Bukkyo Daigaku Koza*, No. 6.

Shuki Yoshimura (1950): *The Denkar-ma: an oldest catalogue of the Tibetan Buddhist canons*. Kyoto.

Suzuki Daisetz T. (ed.) (1960): *Catalogue and Index of the Tibetan Tripitaka (Peking edition reprinted)*. Tokyo.

Suzuki Daisetz (ed.) (1962): *Chibetto Daizokyo somokuroku sakuin* (General Index to the Tibetan Tripitaka, Peking edition, kept in the Library of the Otani University). Kyoto.

Takasaki Jikido (1965): *A Catalogue of the Lhasa Edition of the Tibetan Tripitaka in comparison with other Editions.* The Institute of Tibetan Studies, Faculty of Letters, University of Tohoku.

Tarthang Tulku (ed.) (1980): *Kanjur and Tanjur. The Tibetan Buddhist Canon.* Derge edition. Dharma Publishing, Berkeley, Cal. 1980.

Teramoto Enga (1913): Chibetto Daizokyo somokuroku hensan ni tsuite. *Bukkyo Shigaku*, III, 5.

The Tibetan Tripitaka, Peking edition, kept in the Library of the Otani University, Kyoto (Catalogue & Index). Suzuki Research Foundation, Tokyo 1962, xii, 222 pp.

Tokan Tada - Takasaki Jikido (1960): Rasa-ban Daizokyo ni tsuite. *Nihon Chibetto gakkai kaho*, No. 6, pp. 1-5.

Ui Hakuju - Suzuki Munetada - Kanakura Yensho - Tada Tokan (1934): *A Complete Catalogue of the Tibetan Buddhist Canons (Bkah-hgyur and Bstan-hgyur)*. Tohoku Imperial University, Sendai. – viz Obr. 8.

Idem (1934): *A Catalogue-Index of the Tibetan Buddhist Canons (Bkah-hgyur and Bstan-hgyur)*. Sendai. - Recenze E. Frauwallner (1937). *WZKM*, Vol. 44, pp. 312-314.

Vorob'jeva-Desjatovskaja, M. I. (1961): Tibetskije perevody tripitaki i ich izdanija v sobranii ksilografov Leningradskogo otdelenija Instituta narodov Azii AN SSSR**.** *Dal'nij vostok*, Izdatel'stvo vostočnoj literatury. Moskva, str. 225-231.

Wayman, Alex (1963): Analysis of the Tantrik Section of the Kanjur Correlated to Tanjur Exegesis. *Indo-Asian Studies*, Part 1. New Delhi, pp. 118-125 (*SPS*, 31). - Totéž reprintováno. *In:* Alex Wayman (1973): *The Buddhist Tantras*. New York, pp. 233-238.

Weller, Friedrich (1936): Zum Kanjur und Tanjur von Derge. *OLZ*, Vol. 39, No. 4, cols. 201-218. - Překlad do japonštiny, Ensho Kanakura (1937): Chibetto Daizokyo somokuroku no hihyo. *Saito Hoonkai jiho*, No. 124, pp. 1-26.

Yamaguchi Zuiho (1988): Daizokyo [Kanjur and Tanjur]. *In: Chibetto*, Vol. 2. Tokyo, pp. 310-327.

Yoshimura Shuki (1950): *The Denkar-ma: an oldest catalogue of the Tibetan Buddhist canons, with introductory notes.* Kyoto, 72+12 pp.

Yoshimura Shuki (1955): Tibetan Translators of the Tri-Pitaka in the Derge Edition. *Ryukoku daigaku ronshu* (Kyoto), No. 350 (October 1955), pp. 1-36.

Yoshiro Imaeda (1977): Mise au point concernant les éditions chinoises du Kanjur et du Tanjur tibétaines. *In:* Ariane Macdonald aj. (eds.) (1977): *Essais sur l'art du Tibet.* Paris, pp. 23-51.

Yoshiro Imaeda (1989): Chibetto daizokyo no henshu to kaihan [Compiling and editing of Tibetan Kanjur and Tanjur]. *Chibetto bukkyo* (Tokyo), pp. 325-350.

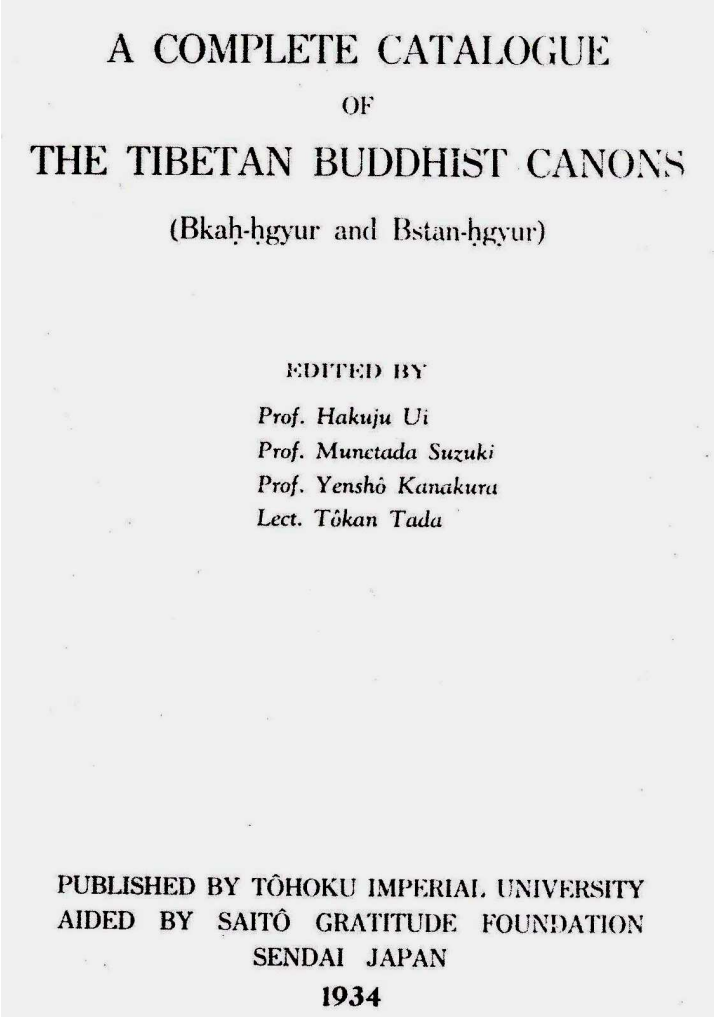
A COMPLETE CATALOGUE
OF
THE TIBETAN BUDDHIST CANONS
(Bkaḥ-ḥgyur and Bstan-ḥgyur)

EDITED BY
Prof. Hakuju Ui
Prof. Munetada Suzuki
Prof. Yenshô Kanakura
Lect. Tôkan Tada

PUBLISHED BY TÔHOKU IMPERIAL UNIVERSITY
AIDED BY SAITÔ GRATITUDE FOUNDATION
SENDAI JAPAN
1934

Obr. 8 Titulní list japonského katalogu Kandžuru a Tandžuru (Sendai 1934).

Fig. 8 Title-page of Japanese catalogue of the Kanjur and Tanjur (Sendai 1934).

2. KANDŽUR *(Bka'-'gyur)*

A mdo rwa rgja'i bka' 'gjur dkar chag [Přehled obsahu amdoského Rwa-rgja Kandžuru] (1983). Library of Tibetan Works and Archives, Dharamsala.

The brief catalogues to the Narthang and the Lhasa Kanjurs (1998). Compiled by the Members of Staff, Indo-Tibetan Section, Universität Bonn. Wien, 206 pp. (*WSTB*, 40).

Badaraev, B. D. (1968): Notes on a List of the Various Editions of the Kanjur. *AOH*, Vol. 21, pp. 339-351.

Barnett, L. D. (1932): Index der Abteilung mDo des handschriftlichen Kanjur im Britischen Museum (Or. 6724). *AM*, 7, pp. 157-178.

Beckh, H. (1914): *Verzeichnis der tibetischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin.* Erste Abteilung: Kanjur (Bkah.hgyur). Berlin (Die Handschriften-Verzeichnisse der königlichen Bibliothek zu Berlin, XXIV).

Bethlenfalvy, Géza (1980): *A Catalogue of the Urga Kanjur.* New Delhi (*ŚPS*, 246).

Bethlenfalvy, Géza (1982): *A Hand-list of the Ulan Bator Manuscript of the Kanjur Rgyal-rtse Them spangs-ma*. Akadémiai Kiadó, Budapest (DEBTER/DEB-THER/DEBTELIN, Materials for Central Asiatic and Altaic Studies, 1, Fontes Tibetani I).

Bureau for the Collation of Tripitaka under China Tibetology Research Center (2006): An Account of Various Editions of Kangyur and the Results of Their Collation. *China Tibetology*, No. 2 (September 2006), pp. 71-82.

Catalogue of the Lhasa Kanjur (1983). New Delhi (*ŚPS*, 324).

Catalogue of the Narthang Kanjur (1983): New Delhi (*ŚPS*, 323).

Csoma de Kőrös, Alexander (1982): *Analysis of the Kanjur.* Preface by J. W. de Jong. Delhi (Bibliotheca Indo-Buddhica, 2).

Csoma Kőrösi, Alexander (1836): Analysis of the Dulwa, a portion of the Tibetan work entitled the Kah-gyur. *Asiatic Researches,* 20, pp. 41-93 (reprint, Terjék 1984, pp. 175-227).

Csoma Kőrösi, Alexander (1839): Analysis of the Sher-chin... and Gyut; being the 2nd...and 7th Divisions of the Tibetan work, entitled the Kah-gyur. *Asiatic Researches,* 20, pp. 393-552 (reprint, Terjék 1984, pp. 265-424).

Eimer, Helmut (1979): *Die Xerokopie des Lhasa-Kanjur. Beschreibung des Herstellungsverfahrens. Liste der Bände*. Tokyo, 40 pp. (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Minor, 1).

Eimer, Helmut (1980): Zu einem Nachdruck des Derge-Kanjur. *ZAS*, 14/2, pp. 237-246.

Eimer, Helmut (1981): Zur Anordnung der Abteilungen in der Londoner Handschrift des tibetischen Kanjur. *ZAS*, 15, pp. 537-548.

Eimer, Helmut (1982): Zur Beurteilung der Textqualität der Kanjurhandschrift aus dem Palast in Tog/Ladakh. *Indological and Buddhist Studies*. Volume in Honour of Professor J. W. de Jong on his Sixtieth Birthday. Canberra, pp. 121-136.

Eimer, Helmut (1983): Some Results of Recent Kanjur Research. *In:* Dieter Schuh - Michael Weiers (eds.) (1983): *Archiv für zentralasiatische Geschichtsforschung*, Heft 1. Sankt Augustin, pp. 3-21.

Eimer, Helmut (1984a): Gibt es einen schwarzen Druck des tibetischen Kanjur aus Derge? *Ural-Altaische Jahrbücher*, N. F., pp. 239-242.

Eimer, Helmut (1984b): Zur Stellung des Narthang-Druckes in der Überlieferung des tibetischen Kanjur. *In:* Louis Ligeti (ed.) (1984): *Tibetan and Buddhist Studies*, Vol. 1. Budapest, pp. 199-205 (*BOH*, XXIX/1).

Eimer, Helmut (1985a): Die beiden Fassungen des *dkar chag* zum Derge-Kanjur. *IIJ*, 28, No. 4 (October 1985). pp. 281-286.

Eimer, Helmut (1985b): Zwanzig Blätter des Urga-Kanjur in Stuttgart. *ZAS,* 14, pp. 208-221.

Eimer, Helmut (1986): Hevajratantra II:v:1-2 and the History of the Tibetan Kanjur. *Berliner Indologische Studien,* 2. Dr. Inge Wezler Verlag für Orientalistische Fachpublikationen, Reinbek, pp. 3-12.

Eimer, Helmut (1987a): The Buddha's Words in Tibet. Notes on the History of the Kanjur. *In: Jagajjyoti. The Light of the World. Buddha Jayanti Annual 1987*. Bauddha Dharmankur Sabha, Calcutta 1987, pp. 1-5.

Eimer, Helmut (1987b): Zur Reihenfolge der Texte in der Abteilung Vinaya des tibetischen Kanjur. *ZAS*, 20, pp. 219-227.

Eimer, Helmut (1988a): A Note on the History of the Tibetan Kanjur. *CAJ*, 32/1-2, pp. 64-72.

Eimer, Helmut (1988b): The Position of the 'Jan Sa tham / Lithang Edition within the Tradition of the Tibetan Kanjur. *In:* Helmut Eimer (ed.) (1988): *Indology and Indo-Tibetology. Thirty Years of Indian and Indo-Tibetan Studies in Bonn.* Bonn, pp. 43-52 (Indica et Tibetica, 13).

Eimer, Helmut (1988c): Two Versions of a Volume Within the Lhasa Kanjur. *In:* H. Uebach - Jampa L. Panglung (eds.) (1988): *Tibetan Studies.* München, pp. 148-156 (Studia Tibetica, 2).

Eimer, Helmut (1989): *Der Tantra-Katalog des Bu ston im Vergleich mit der Abteilung Tantra des tibetischen Kanjur.* Indica et Tibetica Verlag, Bonn (Indica et Tibetica, 17).

Eimer, Helmut (1992): *Ein Jahrzehnt Studien zur Überlieferung des tibetischen Kanjur*. Wien. *WSTB*, 28, pp. IX-XL.

Eimer, Helmut (1993): Location list for the texts in the microfiche edition of the Phug brag Kanjur. Tokyo, 126 pp. (*Bibliographia Philologica Buddhica*, Series Maior 5).

Eimer, Helmut (1994a): Preliminary Notes on Ngor chen's Kanjur Catalogue. *Tibetan studies*, Oslo, Vol. 1, pp. 230-236.

Eimer, Helmut (1994b): Zur Problematik der Stellung des Narthang-Druckes in der Überlieferung des tibetischen Kanjur. *ZDMG*, Suppl. 10, pp. 307-312.

Eimer, Helmut (1997): A source for the first Narthang Kanjur. *In:* Helmut Eimer (ed.): *Transmission of the Tibetan Canon*. Wien, 11-78 pp.

Eimer, Helmut (1998a): *The Brief Catalogues to the Narthang and the Lhasa Kanjurs.* Wien (*WSTB,* 40).

Eimer, Helmut (1998b): The dKar-chag to the "Supplementary" volume added to the Narthang Kanjur. *In:* Paul Harrison and Gregory Schopen (eds.): *Essays in honour of Akira Yuyama*. Swisttal-Odendorf, pp. 23-32 (*Indica et Tibetica,* 35).

Eimer, Helmut (1999a): *The Early Mustang Kanjur Catalogue*. Wien (*WSTB*, 45).

Eimer, Helmut (1999b): Einige Notizen zur Structur der Kanjurhandschrift aus Phug brag. *In:* Helmut Eimer (ed.), *Studia Tibetica et Mongolica (Festschrift Manfred Taube)*, pp. 101-116 (*Indica et Tibetica*, 34).

Eimer, Helmut (2000): Spurensicherung: Das verschollene Berliner Fragment des Wanli-Kanjur. *ZAS*, 30, pp. 27-51.

Eimer, Helmut (2002): On the Structure of the Tibetan Kanjur. *In:* Helmut Eimer & David Germano (eds.) (2002): *The Many Canons of Tibetan Buddhism*. Brill, Leiden-Boston-Köln, pp. 57-72 (Brill's Tibetan Studies Library, Vol. 2/10).

Eimer, Helmut (2006): Zum tibetischen dkar chag des Yongle-Kanjur. *Asiatische Studien* (Bern), LX, pp. 307-319.

Feer, Léon (přel. a doplnil, 1881): Analyse du Kandjour, Recueil des livres sacrés du Tibet, par Alexandre Csoma de Kőrös. *AMG* 2, pp. 131-349.

Feer, Léon (1883): *Fragments extraits du Kandjour.* Paris (*AMG,* 5).

Grinstead, E. D. (1967): The Manuscript Kanjur in the British Museum. *AM*, N.S., 13, pp. 48-70.

Haarh, Erik (1954): Die Berliner Kanjur-Handschrift. *ZDMG*, 104, pp. 539-540.

Haarh, Erik (1963): A Comparative List of the Derge and Lhasa Editions of the Kanjur. *AM*, N.S., Vol. 9, Part 2, pp. 179-205.

Hadano, Hakuyu (1974): Eirakukoku Chibetto daizokyo oboegaki [Tibetan Bkah-hgyur edited by Yung-lo Emperor]. *Mikkyo Bunka* (Koyasan).

Hahn, Michael (1988): Bemerkungen zu zwei Texten aus dem Phugrag-Kanjur. *In:* Helmut Eimer (ed.) (1988): *Indology and Indo-Tibetology, Thirty Years of Indian and Indo-Tibetan Studies in Bonn.* Bonn, pp. 53-80 (Indica et Tibetica, 13).

Harrison, Paul (1992): Meritorious Activity or Waste of Time? Some Remarks on the Editing of Texts in the Tibetan Kanjur. *In:* Ihara Shoren - Yamaguchi Zuiho (eds.) (1992): *Tibetan Studies...Narita 1989.* Naritasan Shinshoji, Vol. 2, pp. 77-93.

Harrison, Paul (1994): In Search of the Source of the Tibetan Bka' 'gyur: A Reconnaissance Report. *Tibetan Studies*, Oslo, Vol. 1, pp. 295-317.

Harrison, Paul (1996): A history of the Tibetan bKa' 'gyur. *In:* José Ignacio Cabezón and Roger R. Jackson (eds.), *Tibetan literature; studies in genre*. Ithaca, Snow Lions Publications, pp. 70-94.

Herrmann-Pfandt, Adelheid (2002): The Prajnavardhani-dharanis and some remarks on the histoy of the Tibetan Kanjur. *In:* Karénina Kollmar-Paulenz und Christian Peter (eds.), *Tractata Tibetica et Mongolica. Festschrift für Klaus Sagaster zum 65. Geburtstag.* Wiesbaden, pp. 119-132 (Asiatische Forschungen, 145).

A history and brief survey of the contents of the A mdo rwa rgya redaction of the Tibetan bka' 'gyur (1983): Library of Tibetan Works and Archives. Dharamsala.

Ikeda Chotatsu (1931): Chibetto Daizokyo Kanjuru kando okuroku o mite. *Shukyo Kenkyu*, N.S., VIII, 1.

Ishihama Juntaro - Yamaguchi Susumu (1930): Chibetto Daizokyo Kanjuru kando mokuroku no hakkan ni tsuite. *Otani Gakuho*, XI, 3.

Jampa Samten (*s.a.*): Notes on the Bka'-'gyur of O-rgyan-gling, the Family Temple of the Sixth Dalai Lama (1683-1706). *S.l.*, 14 typewritten pp.

Jampa Samten (1992a): *Phug brag bka' 'gyur bris ma'i dkar chag/A Catalogue of the Phug-brag Manuscript Kanjur*. Dharamsala. - Recenze Helmut Eimer (1993), *OLZ*, 88, Heft 4, cols. 434-438.

Jampa Samten (1992b): Preliminary Notes on the Phug-brag bKa'-'gyur: A Unique Edition of the Tibetan Buddhist Canon. *In:* Ihara Shoren - Yamaguchi Zuiho (eds.) (1992): *Tibetan Studies...Narita 1989*. Naritasan Shinshoji, Vol. 1, pp. 115-120.

Jampa Samten (1994): Notes on the Bka'-'gyur of O-rgyan-gling, the Family Temple of the Sixth Dalai Lama (1683-1706). *Tibetan Studies*, Oslo, Vol. 1, pp. 393-402.

Jampa Samten Shastri (1987a): Notes on the Lithang edition of the Tibetan bKa' 'gyur. *Tibetan Journal*, 12/3, pp. 17-40.

Jampa Samten Shastri (1987b): Origins of the Tibetan Canon with Special Reference to the Tshal-Pa Kanjur (1347-1349). *Buddhism and Science*. Tongguk University, Seoul, pp. 763-781.

Jong, J. W. de (1972): Notes à propos des colophons du Kanjur. *ZAS*, 6, pp. 505-559.

Kawaguchi Ekai (1928): *Narutan ban Chibetto Daizokyo Kanjuru mokuroku.* Tokyo.

Kunst, Arnold (1947): Another Catalogue of the Kanjur. *BSOS*, XII, Part 1, pp. 106-121.

Lalou, Marcelle (1927): La version tibétaine du Ratnakuta. Contribution à la Bibliographie du Kanjur. *JA*, Oct.-Dec. 1927, pp. 233-259.

Lama, C. R. (1969): *Divisions of the Tibetan Tripitaka bKa-aGyur (Rgyud Tantra).* Santiniketan, pp. 1-9.

Laufer, Berthold (1909): Die Kanjur-Ausgabe des Kaisers K'ang-hsi. *BAISP*, 19O9, pp. 567-574 [reprint, Hartmut Walravens (ed.) (1976): *Kleinere Schriften von Berthold Laufer,* Teil 1, Band 2. Wiesbaden, pp. 1352-1359 (Sinologica Coloniensia, 2/2)].

Laufer, Berthold (1914): recenze na Hermann Beckh (1914): *Verzeichnis der tibetischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin.* Erste Abteilung: Kanjur. *JRAS*, pp. 1124-1139.

Li Kuo-čchiang 李国強 (1999): Kchang-si ču-jin cang-wen "Kan-ču-er" tchan-lüe 康熙朱印藏文＜甘珠爾＞談略 [Beseda o červeném tibetském Kandžuru z Kchang-siho doby]. *Palace Museum Journal* (Peking), 4, str. 68-73.

Lokesh Chandra (1959a): A Newly Discovered Urga Edition of the Tibetan Kanjur. *IIJ,* Vol. 3, No. 3, pp. 175-191.

Lokesh Chandra (1959b): Transcription of the Introductory Part of the Urga Edition of the Tibetan Kanjur. *IIJ*, Vol. 3, No. 3, pp. 192-203.

Lokesh Chandra (ed.) (1998): *Nartang Kanjur (in Tibetan)*. 101 volumes. Pansila, West Bengal.

Mibu Taishun (1952): Chibetto-go Daizokyo Kanjur (Kyoritsubu) no kenkyu. *Taisho Daigaku Gakuho*, 38, pp. 96-110.

Mibu Taishun (1959): A Comparative List of the Bkah-hgyur Division in the Cone, Peking, Sde-dge and Snar-thang Editions, with an introduction to the Bkah-hgyur Division of the Co-ne Edition. *Taisho daigaku kenkyu-kiyo*, No. 44 (March 1959), pp. 1-69.

Nagashima Shodo (ed., 1975): Taisho Daigaku shozo Chibetto daizokyo Narutamban Kanjuru mokuroku [A comparative list of the Bkah-hgyur division of the Snar-thang, Peking and Sde-dge editions]. *Taisho Daigaku Kenkyu Kiyo* (Tokyo), 61, pp. 726-760.

Ochi Junji (1982): Derugeban Kangyuru no kaitei zoho ni tsuite [The revision and enlargement of the Derge Kanjur]. *Nihon Chibetto Gakkai Kaiho* (Tokyo), 28, 1-4.

Pelliot, Paul (1914): Notes à propos d'un Catalogue du Kanjur. *JA*, VII-VIII, pp. 111-150.

Ralston, W. R. S. (překl. z němčiny a úvod, 1906): *Tibetan Tales derived from Indian Sources* (Translated from Tibetan of the Kah-Gyur, by F. A. Schiefner). London.

Saito Kojun (1977): A Study of the handwritten copy of Tibetan Kanjur from rGyal-rtse. *Memoirs of Taisho University* (Tokyo), 63, pp. 345-406.

Sakai Shiro (1937): Chibetto zokyo Deruge-ban Kanjuru no buchitsu no wakachikata ni tsuite [O oddílu Kandžur v dergeském vydání Tibetského kánonu]. *Mikkyo kenkyu*, čís. 63.

Sakurabe Bunkyo (1930-32): *A Comparative Analytical Catalogue of the Kanjur Division of the Tibetan Tripitaka edited in Peking during the K'ang-hsi era, and at present kept in the Library of the Otani Daigaku, Kyoto.* Otani University Library, Kyoto.

Sde-dge mtshal-par bka'-'gyur (1976-79): A facsimile edition of the 18th century redaction...prepared under the direction of H. H. the 16th Rgyal-dbang Karma-pa, Zu einem Nachruck des Derge-Kanjur. Delhi (103 vols.).

Sde-dge'i bka'-'gjur dkar-čhag (1989): S'-čchuan min-cu čchu-pan-še 四川民族出版社, Čcheng-tu, 491 pp.

Schilling de Canstadt, Paul (1847): Bibliothèque bouddhique ou Index du Gangjour de Nartang. *BAISP*, Tome IV, No. 21, pp. 321-345.

Schilling von Canstadt, Paul (1831): *Index du Gandjour imprimé dans le Couvent de Goumboum dans le Tübet.* Kiakhta.

Schmidt, I. J. (1845): *Bkah-hgyur-gyi dkar-chag oder Der Index des Kandjur*. St. Petersburg, 215 pp.

Silk, Jonathan A. (1996): Notes on the History of the Yongle Kanjur. *In: Indica et Tibetica*, 28 (Festgabe für Helmut Eimer). Swisttal-Odendorf, pp. 153-200 (Indica et Tibetica, 28).

Silk, Jonathan (1999): Introduction to Alexander von Staël-Holstein's article "On a Peking edition of the Tibetan Kanjur which seems to be unknown in the West". *Journal of the International Association of Buddhist Studies* (U.S.A.), 22/1, pp. 211-249.

Skilling, Peter (1994): Kanjur Titles and Colophons. *Tibetan Studies*, Oslo, Vol. 2, pp. 768-780.

Skilling, Peter (2001): The Batang manuscript Kanjur in the Newark Museum; a preliminary report. *Annual Report of the International Researh Institute for Advanced Buddhology at Soka University* (Tokyo), 4, pp. 71-92.

Skorupski, Tadeusz (1985): *A Catalogue of the Stog Palace Kanjur.* Tokyo (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Maior, 4).

Staël-Holstein, A. von (1934): On a Peking edition of the Tibetan Kanjur which seems to be unknown in the West. *Harvard Sino-Indian Series*. Peking.

Steinkellner, Ernst (1994): A Report on the 'Kanjur' of Ta pho. *East and West,* IsMEO, Vol. 44, No. 1 (March 1994), p. 115-136.

The Tog Palace Manuscript of the Tibetan Kanjur (1975-80). Leh (105 vols.).

Tokuoka Ryoei (ed., 1968): *A catalogue of the Lha-sa edition of the bkah-hgyur of Tibetan Tripitaka, with Sanskrit restoration in detail.* Nava Nalanda Mahavihara, Nalanda, xxxvi, 228 p.

Yoshiro Imaeda (1981): Note sur le Kanjur de Derge. *In:* Michel Strickmann (ed.) (1981): *Tantric and Taoist Studies in Honour of R. A. Stein*, Institut Belge des Hautes Études Chinoises, Vol. 1. Bruxelles, pp. 227-236 (Mélanges Chinois et Bouddhiques, XX).

Yoshiro Imaeda (1982a): *Catalogue du Kanjur tibétain de l'édition de 'Jang Sa-tham.* 2 Parts. Tokyo (Bibliographia Philologica Buddhica, Series Maior, IIa, IIb).

Yoshiro Imaeda (1982b): L'Éditon du Kanjur tibétain de 'Jang Sa-tham. *JA*, 270, No. 1-2, pp. 173-189.

3. TANDŽUR *(Bstan-'gyur)*

A Brief Introduction to the Collated Tibetan Edition of Tripitaka - Tanjur (1996): China Tibetology Publishing House, Peking.

Bstan-'gjur dkar-čhag/Tan-ču-er mu-lu 丹珠爾目錄 (1985): Si-cang žen-min čchu-pa-še (*s.l.*), 906 pp.

Catalogue of the Peking Tanjur (1983), 4 vols. New Delhi (*ŚPS*, 325-328).

Chattopadhyaya Alaka (1972): *Catalogue of Indian (Buddhist) texts in Tibetan translation, Kanjur and Tanjur (alphabetically arranged)*. Vol. 1: Texts (Indian titles) in Tanjur. Calcutta.

A Comparative Analytical Catalogue of the Tanjur Division of the Tibetan Tripitaka kept in the Otani University Library (1965). Vol. I/1 and I/2-6 (Kyoto 1965); Vol. II/1 (Kyoto 1985), II/2 (1996), II/3 (1997). Kyoto.

Cordier, Palmyr (1909 a 1915): *Catalogue du fonds tibétain de la Bibliothèque Nationale.* Part 2: Index du Bstan-hgyur. Paris; Part 3: Index du Bstan-hgyur. Paris.

Csoma Kőrösi, Alexander (1836): Abstract of the Contents of the Bstan-hgyur. *Asiatic Researches,* 20, pp. 553-585 (reprint, Terjék 1984, 425-457).

Eimer, Helmut (2002): Notes on the Mustang Tanjur. *In: Tibetan Studies: Proceedings of the Ninth Seminar of the International Association for Tibetan Studies, Leiden 2000.* Leiden, Brill, pp. 73-128.

Fonahn, A. (1936): Notes on the Tanjur in Oslo. *Oslo Etnografiske Museums Skrifter,* III/4, pp. 161-208.

Gser bris Bstan 'gyur (Reproduction of a hand-written copy of the Tengyur) (1988). Ningxia 寧夏 Academy of Social Sciences, Yinchuan 銀川.

Hayashima K. - Takasaki J. - Yamaguchi Z. - Ejima Y. (1979): *Indices to the Tibetan Tripitaka, Sde dge edition, Bstan hgyur, Dbu ma vols. 1-17* (I. Tibetan Titles, 1-3; Sanskrit Titles, 4-5; Authors and Works, 6-8; Tibetan-Sanskrit Names, 8).

Huth, Georg (1895): Verzeichnis der im tibetischen Tanjur, Abtheilung mDo (Sutra), Band 117-124, enthaltenen Werke. *SPAW*, pp. 267-286.
Index du Stanjour (1848). Copie de Ms. de l'Académie de Sciences de St. Péterbourg, No. 276. Paris.
Lalou, Marcelle (1933): *Répertoire du Tanjur d'après le catalogue du P. Cordier*. Paris.
Laufer, Berthold (1913): *Das Citrlakshana, Nach dem Tibetischen Tanjur herausgegeben und übersetzt.* Dokumente der Indischen Kunst. Erstes Heft. Malerei. Leipzig.
Meisezahl, R. O. (1960): Über den Derge Tanjur der ehemaligen Preussischen Staatsbibliothek. *Libri* (Copenhagen), Vol. 10, No. 4, pp. 292-306.
Mibu Taishun (1967): *A Comparative List of the Tibetan Tripitaka of Narthang edition (Bstan-hgyur division) with Sde-dge edition*. Tokyo.
Ngag-dbang Nor-bu (2004): *Gser bris bstan 'gjur gji dkar čhag* [Obsah zlatého Tandžuru]. Min-cu čchu-pan-še, Peking, 3, 3, 615 str.
Schiefner, Anton von (1847): Ueber die logischen und grammatischen Werke im Tanjur. *BAISP*, Tome IV, No. 18, cols. 284-288; *idem*, No. 19, cols. 289-302.
Schilling, Canstadt von (1831): *Systematischer und alphabetischer Index des im Kloster von Potala gedructen Tandjur*. Kjachta.
Skilling, Peter (1991): A brief guide to the Golden Tanjur. *Journal of the Siam Society* (Bangkok), 79/2, pp. 138-146.
Thomas, F. W. (1903): Notes from the Tanjur. *JRAS* 1903, pp. 345, 586, 703, 785; 1904, p. 733.
Tibetan Tripitaka, Sde-dge (edition), bsTan-hgyur (1977). Tokyo.
Zhu-chen Tshul-khrims-rin-chen (1974): *Sde dge'i Bstan 'gyur dkar chag* [Index of the Derge Tanjur], 1-2. Delhi.

4. DERGE - KLÁŠTER A TISKÁRNA

Cche-dbang Rdo-rdže-rig-'dzin (Cche-wang Tuo-ťi-žen-ceng 策旺多吉仁增) (1990): *Sde-dge rgjal-rabs* (Te-ke tchu-s' čuan 德格土司傳) [Genealogie vládců Derge]. S'čchuanské národnostní nakladatelství. Čcheng-tu.
Kolmaš, Josef (1968): *A Genealogy of the Kings of Derge (Sde-dge'i rgyal-rabs).* Academia, Prague (Disserationes orientales, 12). - Recenze J. W. de Jong, *IIJ,* 12 (1970), No. 4, pp. 274-275.
Kolmaš, Josef (1988): Dezhung Rinpoche's Summary and Continuation of the *Sde-dge'i rgyal-rabs. AOH*, 42 (1), pp. 119-152.
Lha-lung-'čhi-med (Čchi-mej-tuo-ťi 其美多吉 **- Zla-g.jang** (Ta-jung 达拥) (2009): *Khams Sde-dge rgjal-po'i srid-don lo-rgjus* (Te-ke tchu-s' čeng-wu š' 德格土司政务史) [Historie politické správy Derge v Khamu]. Čung-kuo cang-süe čchu-pan-še 中国藏学出版社. Peking.
Li An-che (1947): Dege: A Study of Tibetan Population. *Southwestern Journal of Anthropology* (The University of New Mexico, Albuquerque), Vol. 3, No. 4 (Winter 1947), pp. 279-293.
Lokesh Chandra (1961): Les imprimeries tibétaines de Drepung, Derge et Pepung. *JA* 249, pp. 503-517.
Olivová, Lucie (2002): Tibetská tiskárna v Derge. *Nový Orient*, 57 (2002), čís. 9, str. 315-317.
Sde-dge par-khang (Te-ke jin-ťing-jüan 德格印經院) [Dergeská tiskárna] (1981, 1983). S'-čchuan min-cu čchu-pan-še. Čcheng-tu.
Teichman, Eric (1922): *Travels of a Consular Officer in Eastern Tibet.* The University Press, Cambridge.
Wu Wej 無畏 (1945): Te-ke tchu-s' š'-čuan i-ťi 德格土司世傳譯記 [Anotovaný překlad nástupnictví dergeských vládců]. *Kchang-tao jüe-kchan* 康導月刊 (Čcheng-tu), sv. 6, čís. 5-6, str. 34-43.
Žen Naj-čchiang 任乃強 (1947-48): Te-ke tchu-s' š'-pchu 德格土司世普 [Rodokmen dergeských vládců]. *Kchang Cang jen-ťiou jüe-kchan* 康藏研究月刊(Čcheng-tu), čís. 13-16 (October 1947 - January 1948).

5. MONGOLSKÝ KANDŽUR A TANDŽUR

Bischoff, F. A. (1968): *Der Kanjur und seine Kolophone.* 2 vols., Bloomington.

Buddhism in Mongolia (Historical Survey). 2. vyd. (1981). Ulan Bator.
Catalogue of the Mongolian Tanjur, 8 vols. (1982). New Delhi (*ŚPS*, 314-321).
Heissig, Walther (1952): Bemerkungen zum mongolischen Tandjur. *Ural-Altaische Jahrbücher* (Wiesbaden), 24/1-2, pp. 122-130.
Heissig, Walther (1957): Zur Entstehungsgeschichte der mongolischen Kandjur-Redaktion der Ligdan-khan-Zeit (1628-1629). *In: Studia Altaica*, *Festschrift für Nikolaus Poppe zum 60. Geburtstag.* Wiesbaden, pp. 71-87.
Heissig, Walther (1962): Beiträge zur Übersetzungsgeschichte der mongolischen buddhistischen Kanons. *Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen*, 3. Folge, Nr. 50.
Heissig, Walther (1973): Zur Organisation der Kanjur-Übersetzung unter Ligdan-khan (1628-1629). *ZAS*, 7, pp. 477-501.
Kaschewsky, Rudolf (*s.a.*), Epische Motive im mongolischen Kanjur. *In:* Walther Heissig (ed.), *Die mongolischen Epen. Bezüge, Sinndeutung und Überlieferung. S.l.*, pp. 82-88.
Kas'janěnko, Z. K. (1977): Mongol'skij rukopisnyj Gandžur. *Vostokovedenije*, 3, pp. 156-162.
Kas'janěnko, Z. K. (ed., 1993): *Katalog petěrburgskogo rukopisnogo "Gandžura"*. Moskva (Bibliotheca Buddhica, 39).
Kollmar-Paulenz, Karénina (2000): The transmission of the Mongolian Kanjur; a preliminary report. *In:* Helmut Eimer David Germano (eds.), *The many canons of Tibetan Buddhism*, Leiden, Brill 2002, pp. 151-176.
La-ma-ťiao caj Meng-ku-cu čung ti čchuan-po 喇嘛教在蒙古族中的傳播 [Rozšíření lamaismu mezi Mongoly]. *Min-cu jen-ťiou* 民族研究 (Peking), 1981, čís. 5, str. 39-49.
Ligeti, Louis (1942-44)**:** *Catalogue du Kanjur mongol imprimé.* Budapest (Bibliotheca Orientalis Hungarica, 3).
Ligeti, Louis (1965): Le Kanjur mongol imprimé de la Bibliothèque Nationale. *JA*, 253, pp. 329-339.
Ligeti, Louis (1987): Répertoire du Kanjur mongol imprimé. *AOH*, 41/3, 347-497.
Li Pao-wen 李保文(2002): Kuan-jü Kchang-si-pan meng-ku-wen "Kan-ču-er" ťing-ti kchan-kche 關于康熙版蒙古文＜甘珠爾＞經的刊刻 [A study of the K'ang-hsi edition of Mongolian Kanjur]. *Palace Museum Journal* (Peking), 5, pp. 79-88.
Lokesh Chandra (1961): A conspectus of the Mongolian Tanjur. *Ural-Altaische Jahrbücher*, 33/1-2, pp. 36-40.
Lokesh Chandra (ed., 1982): *Catalogue of the Mongolian Tanjur*. 8 vols. New Delhi (*ŚPT*, 314-321).
Meng-ku-wen Kan-ču-er Tan-ču-er mu-lu 蒙古文甘珠爾 • 丹珠爾目錄 [Katalog mongolského Kandžuru a Tandžuru] (2002). Chu-che-chao-tche 呼和浩特.
Rajapatirana Tissa (*s.a.*): *Index to the titles of works in the Mongolian Kanjur & Tanjur.* 2 vols. Canberra, Australian National University.
Rinchen (1964-74): *Catalogue du Tanjur mongol imprimé*, 3 vols. New Delhi (*ŚPS*, 33/1-3).
Ruegg, D. Seyfort (1974): On Translating the Buddhist Canon (a dictionary of Indo-Tibetan terminology in Tibetan and Mongolian: the *Dag-yig mkhas-pa'i 'byung-gnas* of Rol-pa'i-rdo-rje). *Studies in Indo-Asian Arts and Culture* (New Delhi), Vol. 3, pp. 243-261.
Š' Miao-čou 釋妙舟 (1935): *Meng-Cang fo-ťiao š'* 蒙藏佛教史 [Dějiny buddhismu v Mongolsku a Tibetu], 1-2. Šanghaj.
Weller, Friedrich (1936): Der gedruckte mongolische Kanjur und die Leningrader Handschrift. *ZDMG*, 90 (N.F. 15), pp. 399-431.

6. MANDŽUSKÝ A TANGUTSKÝ KANDŽUR A TANDŽUR

Fuchs, Walter (1930): Zum mandjurischen Kanjur. *AM*, 6, pp. 388-392.
Fuchs, Walter (1931-32): Nachtrag zum Artikel "Zum mandjurischen Kanjur". *AM*, 7, pp. 484-485.
Grinstead, Eric (ed., 1971): *The Tangut Tripitaka* (from the collection of Raghuvira). 9 vols., New Delhi (*ŚPT*, 83-91).